

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Wedel-Jarlsberg, Frederik Christian.; [Frederik Christian Wedel-Jarlsberg].
Titel Title:	<u>Den sieldne unge Herremand, og Personerne fra Nessuarad : et dansk original Skuespil i een Akt : første Gang opført for Publikum paa det store danske Theater 1793</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kiøbenhavn : trykt hos Christian Frederik Holm, 1794
Fysiske størrelse Physical extent:	48 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

W. Jørgensen
fældne unge
Herremand
det var omsonst

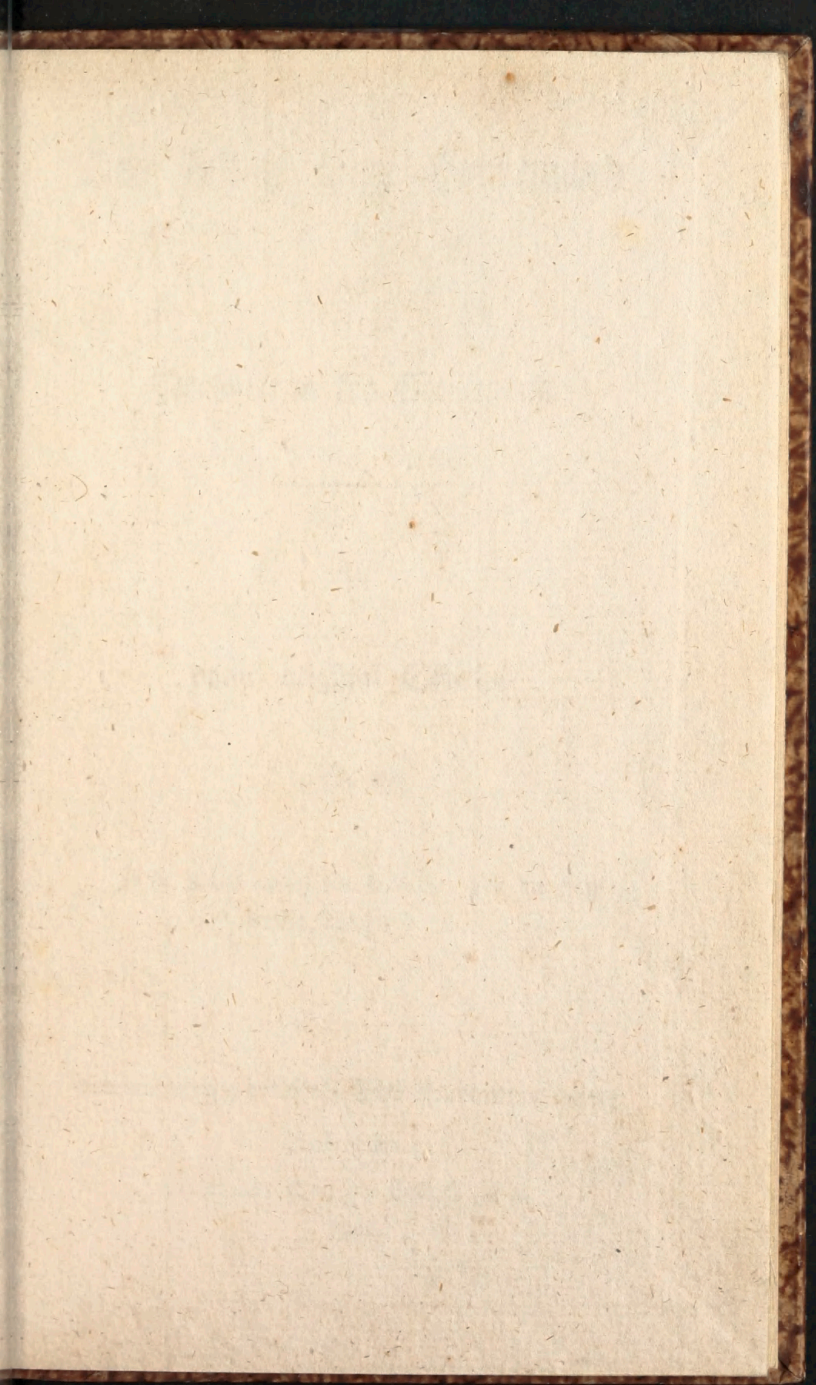
55, - 234

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020101947

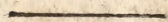

a/ Kopie

Den sieldne unge Herremand,

99

Personerne fra Messuarad.

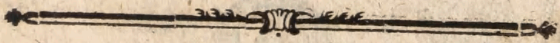

Et

danst original Skuespil

i een Akt.

Første Gang opført for Publikum paa det store
danste Theater 1793.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Christian Frederik Holm.

1794.

Personerne:

Grev Fermvild, Godseier.
Grevinden, hans Gemahlinde.
Hr. Traugern, Grevens Inspektør.
Hr. Glücksch, Traugerns Skriver, sønnet af Grevens.
Hr. Troemig, Grevens Forvalter.
Peder Christensen, Bondesfoged.
Hr. Pordrei, Birkedommer.
Andreas, en Skytte.
Jomfrue Petronelle, Grevindens Kammerpige.
Ehrlieb, Grevens Kammertjener.
Jørgen, Gaardskæl paa Gaarden.
Endeel Bønder.
Caspar, en Skytte.
Didrich, en Skytte.
Jørgen, en Skyttedreng.

Skulde Direktionen for det kongelige Theater ynde dette Skuespil, saa giver Forfatteren ikke allene sit hiertelige Minde, uden mindste personlig Fordeel, til at det sammesteds bliver ageret, men tilsaier endog sin indstaendigste Bøn derom, forvissat at dette er flere Medborgeres ivrige Onske.

Isald det skal opfores paa den kongelige danske Skueplads af dens Akteurer, saa onsker Forfatteren Rollerne uddeelte saaledes som følger:

Peder Christensen — Hr. Lindgreen; fordi han taler fortreffelig Siellandsk, spiller saa upperlig den redelige Torsaks Rolle i Virtuosen No. 2., og fordi han ikkun er liden og smækker.

Glücksuch — Hr. Musted; især fordi han er høi og vel ved Magt, hvilken den der spiller Glücksuchs Rolle nødvendig maae være. Man see 10 Scenerne 10 Replik, hvad Birkedommeren fortæller, at

Bønderne, og især Jørgen Skytte, har sagt; eller og, istedet for Hr. Musted, Hr. Schwarz, som saa ypperlig spiller Holbergs Jacob von Tyboe; han blev ikkun nød til at stoppe sig lidet ud. Endnu, istedet for disse to, Hr. Rosing, fordi hans Accent er stikkelig fremmet, som i denne Rolle især vilde være passende. NB han behøver nødvendig at gjøre sig en falsk Mave.

Petronelle — Actricen Jomfrue Schmidt, som vil spille Rollen ypperlig.

Jørgen Gaardskar — Hr. Sielstrup, som overalt spiller Nye Roller, men især fordi han spiller den vanartige ondskabsfulde Krabats Rolle saa mesterlig i Feiltagelserne, dog maatte han ikke maskere sig for ung.

Caspar Skytte — Hr. som spiller Matthias i Jægerne af Iffland.

Didrich Skytte — Acteuren, som er bestemt til Aberwikes Rolle i Heibergs Bonner og Banner, som siger: „unter uns gesagt, tænker jeg at gaae i Dienesten in Dännemark“ — som derfor beder Frøken Sommer „at gratulere sin Vaterland“ — og som „vorzüglich lieber Dännemark.“

Lovdrei — Hr. Bsch, som saa fortreffelig spiller Basil i Barberen af Sevilla.

Ehrlieb

Erlieb — Hr. Knudsen, som ved sit Spil sikkert vil vide at give denne Rolle Præg af Værdighed, hvilket den tilkommer, uagtet Forfatteren ikke har ladet ham handle meget.

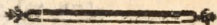
Andreas — Hr. Due.

Troemig — Hr. Ahrens.

Bonden, som træder frem for Retten — Hr. Elsborg, der, som Smed i Gulddaasen, da hans Vidnesbyrd sættes til Auktion, eller rettere, da ham tilsiges Smør og Korn for at vidne, faa mesterlig, uagtet Hammerlaget, ved sin Pantomime tilkiendegiver, at han ikke vil sælge sit Vidnesbyrd.

De trende Hoved-Roller overlader Forfatteren aldeles til Direktionens egen Skionsomhed at besætte, ikke tvivlende paa, at dens Valg suldkommen vil fyldestgjøre Publikums Vnske. Veltænkende fornuftige Skytters Applaus, især ved Slutningen af den Scene, hvori Greven affiger Dommen, lig den Applaus en bitter Scene, i et af vore yndede Forfatters for kort Tid siden opført Skuespil, af en stor Deel til en agtværdig Borgerklasse henhørende Personer nød, uagtet Satiren netop udgiød sit bidende Salt paa en deel af denne Klasses Lemmer, vil forvolde Forfatteren

ren den meest smigrende Glæde, og han vil ansee sam-
me som den største Belønning for sin gode Willie.
Forfatteren siger sin gode Willie, fordi han indseer
fuldkommen, at en Mesterhaand er fornøden til at ud-
føre dette blotte Anlæg, saaledes som det kunde og
burde udføres. Forfattet er denne ædle Materie end-
nu ikke — Forfatteren føler dette selv, og han hader
lige saa meget falsk Beskedenhed, som Praxim Haus
Dasse bliver saaledes kun dette: Sid en Mester i Kon-
sten vilde lægge Haand paa og fuldføre Anlægget.

Denne Bog er en Samling af de bedste og mest
interessante og nyttige Oplysninger om den
historiske og naturlige Historie af Danmark og
Norge, som er indsamlet og bearbejdet af den
berømt danske Historiker og Geograf, Hr.
Johannes Valdemar Smørum, som er en af de
første og mest anseede danske Historikere og
Geografer, som har været i Besiddelse af den
høje Ære og den store Anseelse, som er
forbunden med den danske Historie og Geografi.
Denne Bog er en værdifuld Bidrag til den
historiske og naturlige Historie af Danmark og
Norge, og den vil være en nyttig og interessant
Læsning for alle, som er interesserede i den
historiske og naturlige Historie af Danmark og
Norge.

Forste

Første Scene.

I Stuen i en Bøndekro.

**Peder Christensen. Andreas. Jørgen. Nogle
Bønder.**

(De sidde og drikke.)

Peder Christensen

(til Andreas).

Det er saa min Siæl dog sandt, hvad jeg har
sagt; ja er det saa!

Andreas.

Lag Jer vare, Peder Christensen, de er ef-
ter Jer. Inspektøren veed alt, og han har Vid-
ner paa Jer Mund.

Peder Christensen.

Jeg er tilfreds hvad Fanden han har; hvad
jeg har sagt, vil jeg sige endnu hundrede Gange,

og

og jeg tør sige det til den naadige Greve selv; men hvad hjælper det? Inspektøren og alle de andre vil nok dreie det saaledes, at Peder Christensen ikke bliver hørt eller troet. Seer han, Msr. Anders! derfor har jeg talt derom i Kroen, saa at alle Bønder kunde høre derpaa. Lad nu Spekteuren bruge dem som Bidner, jo flere jo bedre, saa faaer de Leilighed at tale med den naadige Greve, og naar han da spørger dem, hvad de tænker om det, Peder Christensen har sagt, saa kan han faae Sandhed at vide, ja kan han saa. Alle Bønderne holde af ham, for de veed han holder af dem igien, men de er bange for at tale for Spekteuren, naar den naadige Greve ikke selv spørger dem.

Andreas.

Hvad mig angaaer, saa veed I nok, Peder Christensen, at jeg ikke har et Ord at sige hos Greven. Desuden vilde det være min Fordeel, ifald Greven vilde beholde mig, naar han bedre vilde lomme sine Skytter og holde mindre; men vil han ikke beholde mig, naa! saa maae jeg søge om anden Tieneste eller Næringsvei.

Peder

Peder Christensen.

Hør, Monsr. Anders! han lader saa min Siæl raisonlig. Kunde den naadige Herre give ham sin Afsked, da vilde jeg dele mit Brød med ham, Monsieur Anders! ja saa min Siæl vilde jeg saa; men saa tænker den naadige Herre ikke, han veed for godt at skionne paa Fortienester, og dem han eengang har i sin Tieneste maae han beholde, saalænge han ikke kan give dem andet Levebrød, men han bør ikke sætte andre i deres Sted igien, for naar Bønderne intet mere har at betale med, saa har Greven saa min Siæl jo heller intet.

Andreas.

Børn! Børn! I maae ikke klage heelskindet, see kun paa Rabøbønderne, de blive anderledes medtagne.

Peder Christensen.

Maar man først har mistet det halve Skind, er det for sildig at klage; saaledes gaaer det dem. De veed nok, at deres Høsbønde ikke tør reent flaae dem, for saa beholdt han slet ingen. Men naar vi nu veed, at vor naadige Greve gierne seer sine Bønder heelskindede, saa veed vi ogsaa det et
mod

mod hans Villie, naar vi soeler, at man begynder at pille Skindet af os, og derfor maae man tale i Tide, førend det er for sildig. Blev ikke Mads Christensen en reent edelagt Mand ved den sidste Klappesjagt? ligesaa Jørgen Olsen — —

Andreas.

Greven betalte ham jo for hver Lunde Rug, som han kunde have ventet at høste.

Peder Christensen.

Men hvad kunde Penge hielpe ham? Der var jo næsten ingen Rug at faae for Penge, og jeg veed bedst, det veed jeg, hvor langt han maatte fære omkring i Landet, for at faae nogen ussel Rug til at faae igjen; — og saa Halmen til Kreaturerne — jo! han har faaet et Knek, som han aldrig forvinder.

Andreas.

Men Greven maaed jo dog have noget at moere sig med.

Peder Christensen.

Gid den saae Skam, som ikke vilde unde ham Fornøielse; men vor naadige Greve tænker for dydig til, at fornøie sig ved vor Ulykke. Det er

Spek.

Spekteuren, der bilder ham ind, det skal saa være. Har jeg ikke selv hørt ham sige, at i det Land, hvor han var fra, var det gandske anderledes end her, og derfor vil han have alting ligesaa dan indrettet; men dog er denne Monsieur Glücksuch værre end han; han sagde engang til Die Bindsrup, som havde talt med den naadige Greve, at Greverne i hans Land gjorde sig ikke saa gemene at tale med Bønder; og det er ham, som rekommenndeerte den sidste Skytte, som kom fra Resuarad. Gud naade os! den Skytte er nu reent bandsadt, naar han kommer med Hundene paa Marken, saa skaaner han hverken Eng eller Bang, Korn, Grofter, Diger eller Lede; alt maaske ruineres.

Anden Scene.

De Forrige. Troemig.

Troemig.

J har veltet Jer i en Myretue, Peder Christensen. Kunde J ikke holde Jer Mund? J kan belave Jer paa Grevens Unnaade. J har talt ilde om Inspekteuren, og søgt at oppvige Bønderne.

Peder.

Peder Christensen.

Det har en Skielm gjort, og ikke jeg, Hr. Forvalter! men jeg elsker vor naadige Greve fordi han elsker sine Bønder; Forvalteren veed nok jeg aldrig faaer hant i Tale. Seer De! han vil ikke Bønderne skal odelægges, Forvalteren vil det heller ikke; men ingen tør vove at tale, fordi alle er bange at det skulle urigtig fortolkes, og de da komme til at miste hvad de endnu har. Jeg har ingen Gaard, ingen Kone, ingen Børn. Min Lon! naa, Herre Gud! skulle jeg endogfaa miste den, og komme til at tigge mit Brød for hver Mand's Dør, holder jeg dog formæget af den naadige Greve og formæget af Bønderne til, at tie der, hvor jeg troer, jeg bør tale. Jeg veed meget vel, at denne Monsieur Glücksuch har sagt, jeg var en Kieltring, en Tyv, en Lumpenhund, et Skarn, som burde i Kasselet; men jeg træffer nok engang denne gode Monsieur Glücksuch; han maae selv være en Kieltring, en Lumpenhund. Jeg leer af hans Trudsel.

(Torgen gaaer bort.)

Erøemtig.

J har talt til urette Tid, Peder Christensen!

Den

Den Klappejagt, I taler om, er jo allerede for længe siden forglemt; hvorfor da erindre Bønderne paa nye om sligt?

Peder Christensen.

Hør, Hr. Forvalter! Jeg har megen Respekt for ham, det veed han nok; men saa min Siæl! jeg veed ikke hvad jeg skal sige om ham. Holder vor naadige Greve da ikke ligesaa mange Skytter, Heste og Hunde endnu? Komme de ikke alle Die-blikke i Marken for at exercere dem, som de kalder det? Maae Bønderne ikke føde næsten ligesaa mange Jagthunde, som de har Karle, og være paa Pinde hver Gang Skytterne pibe? Og har Casper Skytte og Didrik og Jørgen Skyttedreng ikke spredt ud paa hele Godset, at Raboe-Junkereren har forlangt af vor naadige Greve, at vi skulle igien klappe tilfælles med hans stakkels plagede Bønder? Vor naadige Greve var ikke derfor, sagde Casper Skytte — det Gud velsigne ham for! — men for hans Honeurs Skyld, sagde Casper, kunde han ikke sige nei. Sid Fanden fare i dig, tænkte jeg, med din Honeur; lad kun Raboe-Junkereren understaae sig at tale et eeneste fornærmeligt Ord om vor naadige Greve, og lad ham kun komme med alle
fine

sine Jægere, Heste og Hunde, saa skal vi Bønder nok vise ham, hvor David fighete Ullet, og at vor naadige Greves rette Honeur bestaaer deri, at han har velhavende Bønder, som har Kræfter og Lyst til at forsvare ham og dem selv.

Andreas.

Ja naar saa skeedte, saa ville J ret giøre dem en Skade. Lærte Jægere, min gode Peder Christensen, er ikke at spøge med.

Peder Christensen.

Folk, som har noget at stride for, og som holder af deres gode Husbønde, er heller ikke at spøge med, Monsieur Andreas! derfor kunde vor naadige Greve gierne affkaffe den hele Jagt. Raaboerne skulle saa min Siæl ikke faae Lov til at skyde et eeneste Dyr paa hans Enemærker; ikke en Hund skulle de lade jage der, for vi skulle snart lære at bruge Bøsse, naar Greven vilde tilstæde det.

Troemig.

Det er nu altsammen godt, men troe mig, Peder Christensen, J havde giort bedre i at tie stille. J veed, den naadige Herre holder meget af Inspektøren, og Inspektøren troer nu engang,

Jag-

Tagten ikke bør formindskes, men blive saa heel og holden som den er.

Peder Christensen.

Saa gjør det mig saa min Siæl ondt, saavel for Spekteuren, som for den naadige Herre. For den naadige Herre gjør det mig ondt, at han ikke opnaaer sin Hensigt, med at see os lykkelige; og for Spekteuren, at han aldrig kommer til at blive afholdt af Bønderne. Saa fortryder jeg at jeg har lukt Munden op; det maae da gaae som det kan, naar Bønderne ere ødelagte, saa er det da forbi.

Troenlig.

Saa det fortryder Jer at I har talt derom?

Peder Christensen.

Nei! ikke saa at forstaae, Hr. Forvalter, for saa vaaatte jeg saa min Siæl være en snavs Karl. Skulle det fortryde mig, at jeg har sagt, hvad jeg troer at være Sandhed, og til Gavn for min Husbonde og Bønderne? Nei, det fortryder mig kun at jeg har talt uden Nytte. Eller troer han maaskee jeg har Uret, Hr. Forvalter? Naar han siger jeg har Uret, saa vil jeg troe ham.

Tredie

Tredie Scene.

De Forrige. Hr. Glücksuch.

Glücksuch

(til Forvalteren).

Hr. Forvalter! angrer Peder Christensen sin Brøde?

Peder Christensen.

Det er jo ham, der har sagt jeg var en Tyv, en Kieltring, en Lumpenhund. Jeg vidste det var sagt om mig, men i Dag har jeg først faaet at vide at han har sagt det. Folk kiender mig for vel til at troe det; men han skal dog ikke have sagt det omsonst.

Glücksuch.

Jeg havde ret Lyst at krabasse den Knegt.

Peder Christensen.

Na nei, vov det ikke, det er at vise for meget Mod. Peder Christensen torde være beredt ders paa; men har han Lyst at prøve Styrke, saa kom.

(han sætter sig i Bay-Postur).

Glücksuch.

Med saadan ussel Karl? Jeg er to Gange saa stor som Du.

Peder

Peder Christensen.

Bryd han sig kun om intet. Desmere er der at slaae paa for Peder Christensen; men det er vel derfor han er bange, og saa burde han ikke have viist sig for Peder Christensen, for han lader sig ikke skælde ud for Lys og Kjeltring af en Karl, som han er, og siden taale ham i sit Selskab.

Troemig.

(gaaer imellem og holder Peder Christensen tilbage).

Naa, lad det nu være godt, Peder Christensen!

Glücksuch (gaaer bort.)

(for sig selv.)

Du skal komme til at troe paa det, god Karl!
ja Du skal! Du skal troe paa det!

Fjerde Scene.

De Forrige, undtagen Glücksuch. Ehrlieb.

Ehrlieb.

Det er mig kiært jeg finder Jer her, Peder Christensen. I har overilet Jer og talt ilde om Greven.

B

Peder

Peder Christensen.

Det skal aldrig nogen ærlig Karl beviise. Nei, dertil holder jeg formeget af vor naadige Greve; han vil os vel, og naar der skeer det som skader os, saa er han min Siæl ikke Skyld deri; men han er tidt nodt til at see med andres Dine, og enhver har saa sine Hensigter og forestiller ham mange Gange Tingene urigtig.

Chrlieb.

Men enten I taler ilde om dem, der besidde hans Fortroelighed, eller I taler ilde om ham selv, det er jo det samme.

Peder Christensen.

Nei saa min Siæl er det ikke. Han er kun Menneske og kan gierne blive bedraget; men jeg har ikke engang talt ilde om noget Menneske; jeg har kun paastaet, at denne Tagt gjør Bønderne stor Fortred uden Nytte. Hvem der er Skyld deri, er mig ligemeget, naar Tingen jeg siger, kun er sand.

Chrlieb

Tag Jeres Ord tilbage, saa bliver alting godt igien. I er anklaget for Greven, og I kommer baade til at miste Jer Tjeneste og bliver desuden

uden tilstalt; da vil J komme til at bøde Tere's 3
Mark, og maaskee endnu —

Neder Christensen.

Jungen Ting i Verden er i Stand til at faae
mig til at tage mine Ord tilbage, det maae saa
gaae som det vil. Da maatte jeg holde lidet af
vor naadige Greve, naar jeg gjorde det, og ved
den Leilighed affrækkede andre Folk, som ellers
kunde have Hierte til at sige ham Sandhed. Saa
vilde først en Glücksuch og hans Lige have vundet
Spil. Nei, Monsieur Ehrlich, kan Greven over-
tales til at bifalde en uretfærdig Anklage, da er
det høieste Tid at vi alle tale, om ikke han med vi
andre tilsammen vil blive uden Redning. Her har
han mine sidste Ord. Dersom jeg har Uret, eller
jeg har talt til urette Tid, saa kan det, jeg har
sagt, ikke skade andre end mig selv; og har jeg Ret,
saa kunde det jo ikke gjøre Sandhed til Løgn, om
jeg nu sagde anderledes. Vor naadige Greve kan
derfor umuelig ville, at jeg skal tage mine Ord
tilbage.

Troemig

(trækker paa Skuldrene.)

Vi udrette intet hos ham; vi maae lade ham

sit eget Sind. Betænk Jer endnu, Peder Christensen.

(Troemig og Ehrlieb gaar.)

Femte Scene.

(En Plads uden for Kroen, hvorfra man seer Herregaarden.)

Troemig. Ehrlieb.

Ehrlieb.

Der er kun faa Greber, der bliver saameget elsket, som vor Greve elskes af Bønderne; og ved Gud! han fortjener det, thi han pønser idelig paa Midler til at gjøre dem ret glade og lykkelige; men han kan ikke overbevise sig om deres Taknemmelighed; han siger, at uagtet al den Uvage han gjør sig for dem, saa klage de dog bestandig. Forgia-
ves har jeg svaret ham, naar han har talt til mig derom, at deres Klage ikke var over ham, men det viiste toertimod den Tiltroe, de havde til Grevens gode Villie, at see dem befriede for alt hvad der endnu trykte dem.

Troemig.

Ulykken er, at Inspektøren troer Folk, som bedrage ham, og søger at insinuere sig hos ham, alt for gierne, og iblant disse er denne Glücksuch.

Det

Det første han kom hertil, paastod han høvert Die-
blik, at Jagt-Trainen burde indskrænkes. Han
vilde derved viise sin Omhyggelighed for Grevens
Interesse, og vinde Bøndernes Fortroelighed; men
nu siden Didrik og Caspar Skytte kom i Tienesten,
og han veed, de kan giøre alt hvad de vil med In-
spekteuren, saa har han sadlet om igien, for at
giøre sine Hoser grønne hos dem, og de har igien
af Erkiendtlighed rekommenneret ham saavel hos
Inspekteuren, at denne troer høvert et Ord han
fladrer ham for.

Ehrlieb.

Da kan De troe, Hr. Forvalter, Greven er
ikke saa lettroende, men han er bange for at tage
een for hastig Beslutning. Han holder rigtig nok
af Inspekteuren; han siger han er en god Mand;
men han kiender ogsaa hans svage Side. Naar
Inspekteuren taler om hans Fødeland Nessuarad,
og fortæller, at alting er bedre der end her, saa
har jeg tit seet Greven trække paa Smilebaandet.

Troemig.

Jeg begriber saa sandt ikke, troe mig nu,
hvor Inspekteuren, som dog ellers er en klog Mand,
kan

Kan saaledes lade sig trække ved Næsen. Han har neppe forbundet det sidste Smek, som hans Pung fik ved denne Virtuos, som ogsaa var fra Messuarad, og som han havde saa travelt med; og dog kan han ikke blive klog. Jeg er overbeviist om, at han holder nok af Greven; men Bønderne er han vred paa, fordi han troer de ere vrede paa ham, og han føler ikke at han selv er Uarsag deri.

Ehrlieb.

Nu maae jeg op til Greven; han har befaleet mig at bringe ham Peder Christensens Svar.

Troemig.

Jeg maae ogsaa op paa Gaarden. Jeg gad vidst hvad Greven vil sige dertil.

Siette Scene.

(Et lidet Bærelse paa Herregaarden.)

Petronelle (kommer ind fra den ene Side). Loddrei og Jørgen (komme fra den anden Side).

Petronelle.

See god Dag, Hr. Birkedommer! Hvad bringer han for Nyt?

Lov:

Lovdrei.

Intet godt, min deilige Mammeselle, intet godt. Bønderne ere reent rebelske; naar der ikke statueres Exempel, saa gaaer det aldrig godt.

Petronelle.

O! fortæl mig, kiære Hr. Birkedommer, fortæl mig! Er der nogen Ulykke paa Færde? — Vi skal strax faae Kaffe og Froekost — men han maae først fortælle mig det.

Lovdrei.

Der er den gode ærlige Jørgen, lad ham fortælle det for Mammesellen; han har været tilstæde.

Jørgen

(Kraver ud for Petronelle).

Jeg kom just her for at fortælle Mammesellen det. Den forbandede Peder Christensen har stældet den naadige Greve, Spekteuren, Monsieur Glücksuch, og alle Mennesker her paa Gaarden for Lyve og Kieltringer; ja, jeg tør bande paa, han talte ilde om Mammesellen med.

Petronelle

Den Knegt, hvad kunde han da have at sige om mig? Ja! Monfr. Glücksuch havde nok Ret,
da

da han var hos mig i Morges, og bad mig, at jeg maatte overtale Grevinden til at bede Greven at lade denne Slyngel arrestere og dømme. Grevinden svarede mig, at hun ikke vilde blande sig i hendes Mand's Sager, og desuden vilde hun heller bede om Raade for ham, end at han skulde straffes; men da vidste hun ikke, at han havde skændet Greven, Monsr. Glücksuch og mig ud — huden Forræder!

Lovdrei.

Mammefellen maae ikke tage sig det saa nær; vi skal saamæn nok tugte Krabaten for Exemplets Skyld, naar den naadige Greve kun ikke vil være for godhiertet. Mammefellen maae kun giøre sig Umage for at overbevise Grevinden om Nødvendigheden, paa det hun kan overtale Greven; thi at tale lige til Greven selv, vilde ikke hielpe Mammefellen noget, det veed jeg nok.

Petronelle.

Hør nu, Jørgen, Grevinden troer mig ikke. I maae derfor selv melde Jer hos hende, og for at have et Paaskud, saa vil jeg bringe Jer hendes lille Bologneser, den skal I dyppe i en Spand Vand, og selv skal I gaae i Vandet til midt paa Livet.

Livet. Naar det er skeet, bring saa Hunden til Grevinden, og sig, at J med Livsfare har redet den fra at drukne, som Grevinden nok kan see paa Jeres Klæder. Hun holder meget af Hunden, og ved Jeres Jær for hendes Tieneste vil J let vinde hendes Raade. Saa kan J faae Leilighed til at fortælle Historier; men forglem ikke at lægge til, at det skeer af bare Kierlighed for Greven. Mærker J da, at Grevinden lægger Mærke til hvad J siger, saa lys det bedste J har lært.

Jørgen.

Vær kun ikke bange, Mammefelle; jeg har tient Herkaber i saa mange Aar, at jeg nok forstaaer Konsten. Jeg skal gjøre alting saa broget for Grevinden, som Mammefellens brogede Katteskilling. Desuden veed jeg, at Grevinden er mig god, for naar hun fører ud, og jeg engang gjør nogle Narrestreger, saa leer hun; men derimod seer Greven altid saa alvorlig ud.

Petronelle.

Kom ind med, saa skal J faae Hunden. Og De, Hr. Birkedommer! følg med, saa vil vi frokoste i den anden Stue; der kan vi mere sikkert overlægge alting.

(de gaae alle tre.)

Sy:

Syvende Scene.

(Grevens Børelse.)

Greven. Ehrlieb. Troemig.

Greven

(til Troemig, alvorlig).

Hvad siger Bønderne til Peder Christensens
Udfærd?

Troemig.

De fleste, naadige Herre! vente paa Udfal-
det, og sige intet. Jeg har vel hørt een og anden
sige, at Peder Christensen ikke burde have talt i
Kroen derom i alles Paahør, og at han desuden
var gaaet vel vidt i sin Paastand, saavel som at han,
i Betragtning af det meget Gode, Greven lod Bøn-
derne nyde, ikke burde have talt om det, om der
endog var bleven begaaet Feil.

Greven.

Men har ingen af dem yttret, at han havde
Uret i Paastanden selv.

Troemig.

Jkkun faa har paastaet dette; deriblandt er
Jorgen Bøffesmed, Ole Frantsen, som er Jorgen
Slyttdrengs Fader, og de tre Slytter, som vel
ere her fra Godserne, men dog ikke kan regnes til
Bøn-

Bønderne. De andre sige, de forstaae det ikke; den naadige Herre maae best vide hvad der er Bønderne tienlig; og kan man bevise, at Peder Christensen har Uret, meener de, at de faaer det tids nok at vide.

Greven.

Har De læst Klagen, som Skytterne har laadet mig levere ved Inspektøren?

Troemig.

Nei, naadige Herre!

Greven (til Ehrlieb).

Min gode Ehrlieb! han har den; viis den til Forvalteren.

(Troemig tager den og læser sagte.)

Greven.

Høit, om De behager: jeg gad nok høre den endnu engang; men spring alt det overflødige over og læs allene Klageposterne.

Troemig (læser høit).

1. „ Peder Christensen har sagt: at naar Narfa-
 „ gen, hvorfor Greven holdt saamange Jægere
 „ var den, at kunde i fornødent Tilfælde bruge
 „ dem til Kongens og Landets Tjeneste, saa var
 dette

- „ dette ingen Grund; thi Jagt: Øvelse var no-
- „ get gandske andet end at gaae imod Fienden.
2. „ Greven, omendskiont han er rig, vilde des-
- „ uden ifkun ruineres, ved at holde de mange
- „ Skytter i Feldten, da de hiemme allerede ko-
- „ stede ham saa meget.
3. „ Han har sagt, at det var rigtigere, at Gre-
- „ ven holdt mindre Skytter, som bedre blebe
- „ betalte, da Levnets: Midlerne stige hvert Aar
- „ i Prisen.
4. „ Har han roest Andreas Skytte, som en brav
- „ Karl, der forstaaer sin Jagt. Hvad skal vi
- „ andre, som han ikke har roest, sige dertil?
- „ Og strax derpaa
5. „ Siger han, at ved det at Greven holder saa
- „ mange Skytter, saa kan det tit lykkes en slet
- „ Karl, som kun plager Bønderne, at komme
- „ i Grevens Tieneste, da Greven maae tage
- „ dem han kan faae.
- „ Naar Naboerne nu hører, at slige Ting of-
- „ fentlig og urevsset tør siges her paa Godserne,
- „ saa tabes Grevens og hans Skytters Respekt.
- „ Derfor er vor underdanigste Paastand, at Peder
- Chri

„ Christensen maae blive tiltalt paa det alvorligste,
 „ da vi forventer, at han saa i det mindste vil bli-
 „ ve fagstryget og hensadt til at arbejde i Jern sin
 „ Livstid, andre til et skrækkende Exempel, og til
 „ Advarsel imod at sliq formastelig Tale for Frem-
 „ tiden. “

Casper Skytte,
 i mit Navn allene.

Didrich Skytte,
 i mit og mine samtlige
 Drenges Navne.

Jørgen Skyttedreng,
 for sig selv allene.

Ottende Scene.

De Forrige. Grevinden.

Grevinden.

Min bedste Mand! Du veed hvor nødigg jeg
 blander mig i Dine Sager, og hvor ubehageligt
 det er mig, at sætte Ondt for noget Menneske;
 men her kommer det an paa at redde Menneskers
 Liv og Ære. Peder Christensen maae være gaaet
 reent fra Forstanden; han har villet overtale Bøn-
 derne til at slaae Inspektøren ihjel. Dig har han
 talt meget ilde om, og i Dag har han anfaldet
 Monsr. Glücksuch. Ogsaa den stakkels Jørgen har
 han saaledes pryglet, at han næsten havde slaget
 ham

ham til døde. Jeg beder Dig, for Guds Skyld, lad ham arrestere.

Greven.

Min bedste Kone! har Peder Christensen talt Ilde om mig, saa maae jeg være saameget mere forsigtig, for ikke at give ham Anledning og Ret der til. At han vil have Bønderne til at slaae Inspektøren ihjel, det er ikke sandt; her staaer to Vidner for ham. Ikke heller er det sandt, at han har anfaldet Glücksuch; men han har allene villet baxes med ham, fordi Glücksuch har kaldet ham en Tyv, Kjeltring, og, jeg veed ikke hvad. Det bliver en Sag imellem dem. Jeg har ikke givet Glücksuch Commission at tiltale ham eller blande sig i det mindste.

Troemig.

Og De tillader, Hr. Greve! At Jørgen Gaardskarl har faaet Hug af ham, er troe mig ikke sandt, thi han gik bort fra Kroen længe førend jeg, og har ikke været der siden.

Greven.

Du seer deraf, bedste Kone! hvor forsigtig man maae være i at troe Folk. Et godt Hierte kan ligesaa let forlede til Uretfærdighed, som lede til gode

gode Handlinger. Jeg maae have Tid til Overlæg,
for ikke at overile mig. Gud veed min Hensigt er
reen, men jeg er ikkun Menneſke, og mine Ven-
ner, de tænke end ſaa redelig ſom de vilſe, ſaa ere
de dog kun ogſaa Menneſker. Kom, bedſte Kone!
og vær ubekymret. Farvel, Hr. Forvalter!
(Greven og Grevinden gaaer.)

Niende Scene.

Troemig. Ehrlieb.

Ehrlieb (ſeer efter dem).

Et Par, ſom gandſke ere ſkabte for hinanden!
Begge to Hjerter ſom Bøx; men hendes for let-
troende, naar Ondſkab lyver hende for om andre;
og hans derimod for lettroende, naar Ondſkab ly-
ver om ham ſelv. De har indbildt ham, at Pe-
der Chriſtensen har talt ilde om ham; han troer
det og pincer ſig med at randsage efter Aarsagen.
Ligesaa troer han, at Bønderne hade ham, fordi
andre har bildt ham det ind. Han er ſtedſe mis-
troiſt imod ſig ſelv og imod enhver af ſine Handlin-
ger; en ypperlig Egenſkab, iſær for en Herre, der
har at befale; men ogſaa den kan misbruges.

Troe

Troemig.

Bønderne holde ligesaameget af Grevinden; men denne Monsr. Glücksuch har indbildt dem, at Inspekturen udretter hos Greven alt hvad han vil ved Grevindens Hielp, og det er ikke sandt. Msr. Glücksuch hader Bønderne, og de hade ham igien; de seer Inspekturen holder af ham, og derfor ere de misroiff mod Inspekturen, og saa falder det tilsidst paa Grevinden.

Ehrlieb.

Men hvad mon den Kieltring Jørgen har villet med hans Løgn? Han er sikkert bleven kiøbt af Glücksuch. Endskjønt han kun er Gaardskarl, saa har han dog allerede giort meget ondt her paa Gaarden; men jeg tænker at Greven faaer nok engang Lys i alt.

Troemig.

Lys! jeg mærker Inspekturen kommer; lad os gaae ud af den anden Dør.

(De gaae.)

Tiende Scene.

Traugern. Glücksuch.

Traugern.

De har uvovet meget for at forsvare min Ære,
 tiære

Kjære Glücksuch! De kan gjøre Regning paa min Erkiendtlighed. Bliver Peder Christensen ikke straffet, saa bliver jeg ikke et Dieblisk i Tienesten længer.

Glücksuch.

Jeg har rigtig nok sat mit Liv i Fare; denne Peder Christensen er ikke at skiemte med; men hvad vover man ikke gierne for en Mand som Hr. Inspektøren. Har Herr Inspektøren talt med Greven?

Traugern.

Jeg har foresillet ham alle Ting, og jeg har truet ham med at tage min Afsted. Jeg haaber vi skal faae Satisfaktion, kjære Ven. Ulykken er, at Greven er saa ung og uerfaren; han veed ikke hvad onde Folger slige Ting haver, naar de ikke strax standses i deres Løb. Et Folk her i dette velsignede Land dog ikke engang kan blive flogt! Nei, da har vi det anderledes i Messuarad; naar en Bonde kun understaaer sig at kny, saa tager man ham strax uden videre Formalitet ved Bingebenet.

Glücksuch.

Ja, eller han sælges bort til Soldat naar han duer dertil; saa bliver man af med ham, og faaer endda Penge oven i Kiøbet. Her søger man i Almindelighed reent upolitisk at gjøre den almindelige Mand alt for flogt; man lader ham ogsaa beholde formeget, og saa bliver han saa rebelsk, at man ikke kan behandle ham, som det sig bør. Nei, da priser jeg Messuarad! Var dette Land, som Hr.

E

In

Inspektøren behager at sige, ikke saa velsignet et Land og gav os saa god Føde, saa vare vi Folk fra Messuarad Narre, om vi ei vilde tye hertil, hvor en Bonde tør understaae sig at raisonnere om sin Herres Anordninger.

Traugern.

Har De talt med Birkedommeren? kommer han?

Glücksuch.

Jeg ventede at finde ham her; han har lovet Mammefelle Petronelle at giøre sin mueligste Flid, for at overtale Greven til at giøre Alvor af Sagerne. Denne Mammefelle Petronelle er en allerkierreste Pige, Hr. Inspektør!

Traugern.

Jeg troer nok Hr. Glücksuch kiender hendes Indigheder.

Glücksuch.

Ei! Hr. Inspektøren veed nok, at Birkedommeren frier til hende.

Traugern.

Som Hr Glücksuch vel ikke ugierne seer.

Glücksuch.

Ha! ha! ha! Naar Hr. Inspektøren kiendte hende noiere, vilde De sikkert ogsaa gierne see det. Hun fortienner sandsfærdig at De kiendte hende noiere.

Elleve

Elleste Scene.

De Forrige. Lovdrei (med Forordninger under Armen).

Lovdrei.

Underdanige Tiener Hr. Inspektør! Har Hr. Inspektøren udrettet noget hos Greven? Skal Peder Christensen ikke arresteres?

Traugern.

Jeg ventede netop denne Efterretning af Dem kære Hr. Birkedommer; har De ikke talt med Greven?

Lovdrei.

Jeg var før inde hos ham i Kabinettet, hvor han sad og skrev; jeg forestillede ham det farlige Exempel og allegerede alle Lovens Artikler, angaaende slige Forbrydelser — ja, (smitende) jeg vovede saamæn at lægge flere til endnu, som ikke eksisterer; jeg tænkte: Du skal forsøge det; Greven lægger i en Hast ikke saa noie Mærke dertil. Men han svarer kort og godt: Kongen har tilladt sine Undersaatter at skrive deres Tanker frit, fordi han kan faae dem at vide, og komme efter Sandhed; han veed, at det er den eneste Maade for en stor Herre at komme efter den paa: — Og jeg skulle ikke ville tillade een eneste Bonde at sige hvad han mener? jeg skulle ikke kunde taale at høre Sandhed?

Glücklich.

Og derved lod Hr. Birkedommeren det blive?

Loddrei.

Nei jeg svogrede: Ja naadigste Herre! naar det var Sandhed. Men han igientog: Sandhed mig her og Sandhed mig der; er det ikke Sandhed, skader det mig jo ikke. Alle Folk kan see min Fremgangsmaade. Skulle jeg ved at revse Peder Christensen skrække andre brave Folk og faae dem reent til at tie? Nu har jeg overalt ingen Tid, blev han ved, jeg skal nok lade Dem kalde naar jeg behøver Dem. Og saa gif jeg; hvad skulle jeg giøre andet? Nu har jeg her samlet alle muelige Forordninger og venter paa Grevens Befaling.

Traugern.

Hu! man maatte blive gal. Messuarad, Messuarad, hvorfor forlod jeg Dig?

Glücksuch.

De maae ikke tage sig det saa nær, Hr. Inspektur. Greven bliver med Liden nok klogere. Naar han hver Dag seer Bønderne blive mere rebelske, og han erfarer at han og Grevinden, som han elsker saa hoit, vinder Bøndernes Had i Stedet for deres Kierlighed, saa faaer Inspekturen nok Revange, og saa vil Greven være glad ved, at han ikke har affkaffet sin Jægere, som dog i det mindste vil kunne beskytte hans Person.

Loddrei.

Bønderne kommer aldrig til at hade ham, i hvad han end giør ved dem; de holder formeget af ham,

ham, saavelsom af Grevinden, dertil; Men alle skyde de Skylden paa Hr. Inspektøren. De siger at Inspektøren raader Greven, og at Hr. Inspektøren igien troer alt hvad Didrik og Caspar Skytte siger Dem.

Glücksuch.

Det er Skade de ikke ogsaa siger om mig, at jeg giver Hr. Inspektøren Raad. Nei! Hr. Inspektøren er for oplyst en Mand dertil; han bruger ingen Raad, thi han veed selv bedre end alle vi andre, hvorledes det bør være. Men der seer De den Tak De har, fordi De vil Bøndernes Vel, og tillige stræber at vedligeholde Grevens Respekt.

Lovdrei.

Paa Dem Hr. Glücksuch er Bønderne nu gandske opbragt. Jeg kommer nyelig fra Tingstuen; der var en heel Pasiaren Rogle af Bønderne paastod at De ikke havde tordet bages med Peder Christensen i Morges, fordi De var større og tykkere end han, og han saaledes havde saameget mere at støde paa. Jørgen Skyttedreng, som var tilstæde, sagde, at De havde Ret, da Marsagen var gyldig; men Didrik Skytte tog Ordet og sagde til Drengen: Holdt Mund! Hr. Glücksuch har ikke vildet bages, fordi Peder Christensen ikke kunde staae sig imod ham. Bønderne begyndte at lee; men nu imponerede jeg, som Vurighed, Silentium, og forsikrede, at den første der understod sig at tale ilde om Dem skulle faae med mig at bestille.

Glücks.

Glücksuch.

De skal have Tak, kiære Hr. Birkedommer; det var brav. Ja! Hr. Inspektøren kan troe, naar Birkedommeren ikkun torde raade —

Loudrei.

Jeg har saamænd paa Embeds Vegne strax ladet Peder Christensen befale, ikke at understaae sig med eet eneste Ord at true Dem mere. Men for at komme til min Fortælling igien, hvad mener De, at een af de dumdrigtigste Krabater vovede at svare mig? Birkedommeren, sagde han, har ikke nødig at være bange for, at nogen af os vil flaaes med Monsr. Glücksuch; men tale ilde om ham, det kan han ikke forbyde os, da han vidnesfast saa skammelig har loiet paa Peder Christensen.

Lobte Scene.

De Forrige. Greven. Grevinden. Christieb.

Greven.

Det er mig kiert, Hr. Birkedommer, at jeg finder Dem her; Jeg har befalet at man skulde sende Bud efter Dem. De har bragt Forordningerne med, seer jeg; alting er altsaa i Beredskab. Peder Christensen har faaet Ordre at møde; Vidnerne ere ogsaa tilfagde. Jeg tænker der melder sig vel ogsaa nogle frivillige Vidner, ifald det skulle behøves.

Min

Min gode Ehrlieb, vil han besørge Stole og Bord
fat til rette.

(Ehrlieb besørger det fornødne.)

Traugern (glad).

Saa De har dog endelig indseet Exemplets
Nødvendighed, naadige Greve?

Greven.

Exempel er en nyttig og nødvendig Ting.

Glücksuch

(assides til Traugern).

Vi har bundet, Hr. Inspektør! vi har bundet!

Trettende Scene.

De Forrige. Peder Christensen. Caspar Skytte.

Didrik Skytte. Jørgen Skyttedreng.

Troemig. Petronelle. Jørgen.

Endeel Bønder.

(Greven sætter sig ved Bordet og Birkedommeren ved Si-
den af ham.)

Greven

(til Peder Christensen).

Der er indleveret Klage over Jer, Peder
Christensen! har I læst den?

Peder Christensen.

Forvalteren har læst den for mig, naadige Greve!

Greven.

Er det sandt, at I har sagt det som Klagen
indeholder? og har I i saa Fald noget at anføre
til Jeres Undskyldning?

Peder.

Peder Christensen.

Jeg har rigtig nok sagt hvert Ord, der staaer i Klagen, det fragaaer jeg aldrig. Naadige Greve maae nu giøre ved mig i Guds Navn hvad han vil.

Greven.

Fortryder I det I har sagt?

Peder Christensen.

Nei! saa maatte Peder Christensen være en Skelm. Dertil holder han alt for meget af den naadige Greve.

Greven.

Af hvad Marsfog har I da sagt det? I kunne dog vel formode, at I ikke vilde giøre Jer Lykke hos mig paa denne Naade.

Peder Christensen.

Jeg har sagt det, fordi jeg holder af den naadige Greve, som vil sine Bønders Vel; det veed vi alle. Skulle da Bønderne ikke sige hvad de troer der er ham skadeligt og dem selv med. Seer han, naadige Greve! derfor har jeg saamæn sagt det. Har jeg Uret, saa har jeg taget feil.

Greven.

Hvorfor kunde I da ikke tale til mig selv? hvorfor tale til alle Bønderne høit i Kroen?

Peder Christensen

(Kutter sig og seer paa Traugern og Glücksch.)

Naadige Greve, — han veed — han veed det selv bedre end jeg kan sige det — Naar det var eengang sagt høit, maatte naadige Greven endelig faae det at vide.

vide. Saa kunde han spørge alle sine Bønder hvad de tænke derom, og faae at høre om det er Peder Christensen allene, som mener saaledes.

Greven.

Har I ogsaa estertænkt Følgerne deraf for Jer selv?

Peder Christensen.

Skulle man alletider tænke derpaa, saa skeedte kun lidt godt i Verden; man har tit Fortred og bliver forfulgt for det Gode man vil gjøre. Naar der skulle sees herpaa, saa søgte kun enhver at vogte sig selv saa klogt og saa godt han kunde, og tænkte; Sid Zanden hielpe paa andre.

Greven.

Har ellers nogen noget at klage eller anbringe mod Peder Christensen, saa tilstædes enhver frie Udgang til Retten.

Traugern.

Hr. Greven forglemmer formodentlig, hvor fornærmende for Deres Ere, han har talt om den sidste Klappe Jagt og —

Greven.

Kiære Hr. Inspektur, naar han har fornærmet mig, som De behager at sige, saa kan jeg ikke tillige være Anklager, nu da jeg er Dommer. Har han derimod fornærmet Dem, saa behager De at bevise det og at gjøre Deres Paaastand.

Glücksuch

(affides til Traugern).

Hr. Inspektur! vi har tabt.

(Traugern gaar misfornøiet tilside).

En

En Bonde.

Peder Christensen har jeg intet at klage over, naadige Greve! men da jeg hører, der under denne Sag tales om Klappe-Jagten, saa vil jeg lade den naadige Greve vide, for han veed intet deraf, at jeg endnu har Penge tilgode for Suul og Brød, jeg maatte levere til Hundene, men —

Glücksuch

(trækker ham tilside ved Kiolen).

Det hører jo ikke hertil, Broer! det skal Du nok faae gotgiort, see her har Du Penge.

(han giver ham Penge og Bonden gaaer.)

Greven (leer).

De vilde ikke umage Dommeren, Hr. Glücksuch! Har De ellers noget at anbringe imod Peder Christensen?

Glücksuch.

Han har truet mig, naadige Greve! og brugt de fornærmeligste Skiældsord imod mig. Mine Vidner ere Jorgen Gaardskarl og —

Jorgen.

Ja! og Andreas Skytte var ogsaa nærværende.

Peder Christensen.

Naadige Greve! her staaer fem Bønder, som alle kan være Vidner, og fleres Vidnesbyrd kan jeg skaffe, om at Monsr. Glücksuch har sagt, jeg var en Lyb, og, jeg gider ikke nævne alt det Slemme han har sagt om mig. Jeg har sagt igien, at han maatte være Lyb og Skarn selv, naar han vilde skiælde en ærlig Mand; og det vedbliver jeg.

At

At han har truet at prygle mig, har jeg ogsaa Bid-
ner paa.

Greven

(til Glücksuch).

Har De høvt nogen Anledning til Trætte
med ham i Forveien?

Glücksuch.

Nei, Hr. Greve! men Deres Vre —

Greven.

Intet mere om den, om De behager. Vil
De have Bidnerne afhørte og forfølge Sagen?

Glücksuch.

Jeg frasalder den, Hr. Greve!

Greven.

Ingen har noget videre at anbringe?

(han skriver Dommen, og imidlertid hersker Taus-
hed, og Forrentning vises i alle de Tillade-
værendes Ansigter)

(Greven læser.)

„Kiendes for Ret i Sagen mellem Casper Skytte,
„Didrik Skytte og Jørgen Skyttedreng, som
„Klagere paa den ene, og Peder Christensen, Bon-
„defoged, som anklaget, paa den anden Side;
„Klagen mod Peder Christensen bliver som lovstri-
„dig og ubestret afviist, og alle de deri sig befin-
„dende Udtrykke kiendte døde og magtesløse at væ-
„re, uden at komme den Anklagede til Fornær-
„melse paa Vre, gode Ravn og Rygte. Saa
„bør og Anklagerne for deres Udfærd bøde 30
„Rdlr. til Sognets Fattige.“

(Bønderne raabe alle: O den gode, den retfær-
dige Greve! Gud velsigne ham og Grevin-
den! (alle Bønderne gaar tilligemed Peder
Christensen.)

Gre:

Greven

(staar op fra sin Stoel).

Nu er jeg ikke Dommer mere, nu er jeg Huusfader. Hr. Inspektør! De veed jeg holder meget af Dem; jeg kiender Deres Tænkemaade imod mig, og veed, at De vil mit og mine Bønders Beste; Men alt for meget indtaget af de Grundsætninger, De har bragt med fra Nessimarad, forledes De ofte til at ville følge dem her. Jeg er saa lykkelig at see mine Bønder daglig tiltage i Velstand, blive flittigere og arbejdsommere; jeg har i Dag lært at kiende nogle af dem endnu bedre end forhen, og jeg har været saa heldig at erfare, at de virkelig elske mig. Til min fulde Tilfredshed mangler mig nu intet uden at vinde deres Fortroelighed. Hvad vilde man ikke kunde udrette med Mænd, som Peder Christensen, der heller vil underkaste sig alle Ubehageligheder, end et Dieblisk fordølge eller svige, hvad han holder for Ret og Sandhed. Nessimaradiske Grundsætninger vilde neppe tilveiebringe mig slige Bønder og endnu mindre deres Fortroelighed.

Frøugern.

Jeg kan ikke blive i Deres Tjeneste, Hr. Greve, De tilgiver.

Greven.

De maade blive, kiære Frøugern. Forander Deres Grundsætninger, og De vil snart finde sand Glæde i at dele Bøndernes Fortroelighed med mig. Jeg vil bruge en Lignesse, som jeg troer skal være tydelig nok. Jeg har min Gartner at takke for den.

I Morges tidlig jeg spadserede i Haugen, gjorde han mig opmærksom paa de Træer, jeg har faaet fra Messuarad. Han viste mig eet, som stod i ypperlig Bæxt, men der stod nogle andre Træer tæt op til det; ved mindste Vind gnavede disse Grenene sig paa det andets Grene, og Gartneren paastod, at de gnavede Blomsterne af det, saa at det kom skælden til at bære nogen synderlig Frugt, og desuden skyggede de for det. Jeg meente han kunde kappe Grenene; men de Træer, sagde han, duer saa intet; de drage Kraften af Jorden og bære kun nogle faa elændige Smaafrugter; saa skaf dem bort, sagde jeg. Seer De, saaledes vil jeg ogsaa gjøre: Casper Skytte og Didrik Skytte skygger for Dem, kiære Hr. Inspektør! de har hermed begge to deres Afseed. (de gaae begge.) Gartneren viste mig endnu flere Træer, som alle stode i fortræffelig Bæxt og som han roeste meget; men jeg maae holde dem flittig rene for Ukrudt, sagde han, jeg troer de skiufer Frøet dertil imellem Rodderne, naar de bringes her til Landet; thi naar de ere plantede, kommer meget Ukrudt op ved dem, som ellers ikke voxer her til Lands. Endelig kom vi til et Træ, som saae ud til at være meget graadigt i at trække Røring til sig, og var af stor Bæxt; men det skiod kun lutter Vandgrene. Han forsikrede, at det havde kun været usfelt da det kom herhid, men havde grebet daglig mere og mere om sig. Da nu den gode Jord, som det forhen ikke maae have været vandt til, derved ansaaes for reent spildt, vilde han bortrydde det, som unyttigt, for at give Plads til

til bedre Træer. — Hr. Glücksuch! De er saa god at reise.

(Glücksuch gaaer.)

Petronelle (for sig selv).

Naa, skal han da ogsaa bort? Jh naa! har jeg da tabt en Elsker, saa er dog den, der skal blive min Mand, tilbage endnu.

Greven.

Hun, Jomfrue! som staaer og snakker for sig selv der, behager nu at svare mig. Hvem har indbildt hende alle de Løgne, som hun i Dag har bragt for Grevinden.

Petronelle.

Jeg har saamæn ikke bragt Løgn for Grevinden, naadige Herre! Jørgen har fortalt hende det, saavel som mig.

Greven.

Jørgen, jeg veed alle Dine Rænker; man har seet Dig dyppe Grevindens Hund i Vandet. — Du reiser; og Din elendige List et andet Sted, men ikke i mit Huus. (Jørgen gaaer) J, Jomfrue! har Grevindens Forbøn at takke for, at J bliver i Tienesten; men vogt Jer, man kiender Jer nu.

Petronelle.

Jeg skal saamænd aldrig fortælle Grevinden noget mere.

Greven.

Jer, Andreas! gjør jeg til min første Jæger, og sig til alle de andre, som ikke har underskrevet Klagen, at jeg skal vide at skionne paa deres Resdelighed. Jørgen Skyttedreng er endnu saa ung,

og

og formodentlig bleven forført; dog skal han staae et Aar længer, som Dreng, og I skal imidlertid have skarp Opsyn med ham.

Andreas.

Det skal skee naadige Herre!

(Jørgen Skyttebønder og Andreas gaaer.)

Greven (til Troemig).

Dem ærlige Mand har jeg intet at sige, uden at De hidtil har været for frygtfuld; jeg vil bede, at De gjør Bønderne bekendt, at alle og enhver, der har noget at ønske sig, som staaer i min Magt, frit kan komme til mig; men at jeg afstøjer enhver falsk Angiver og har søren en saadan evig Fiendskab. Sig dem at de maae tale frit; Feiltagelser skal jeg aldrig revse; selv i Feiltagelser ligger ofte nogen Sandhed skjult.

(Man horer raabe udenfor. Ehrlieb gaaer ud, men kommer strax ind igien).

Ehrlieb.

Hele Gaarden er fuld af Bønder. De raabe: Gud velsigne vor gode Greve! Gud velsigne vor gode Grevinde! Nu skal vi holde saameget af Inspectøren, nu vi horer Greven har bragt ham til Raison. Greven holder af ham, og vi vil ogsaa alle holde af ham, naar han bare holder af os igien.

Greven.

Kom lad os gaae ud til dem.

(De gaae, undtagen Petronelle og Lovdrei).

Slor-

Tiortende Scene.

Petronelle. Lovdrei. En Bonde.

(Bonden kommer ind med to Krands, og giver den ene til Petronelle og den anden til Lovdrei).

Lovdrei.

Hvad skal den Krands til?

Bonden.

Vil han ikke have den, saa kan han jo forære den til sin Brud; han skal jo have Mammesellen, saa siger hele Godset.

Lovdrei.

Er du gal, eller fra Forstanden?

Petronelle (til Lovdrei).

Nu det ikke kan stules mere, kiære Hr. Birkedommer, saa vil vi heller sige det lige ud til Hersekabet.

Lovdrei.

Nei Mammeselle! jeg takker mangfoldig; hun kan holde sig til Hr. Glücksuch, naar saa er — —

Petronelle.

Han er jo gift, og borte.

Lovdrei.

Mig ligemeget; hun er for ung til at tænke paa at giftes.

(han gaaer bort).

Petronelle

(gaaer efter ham).

Hr. Birkedommer! Nei er nu for sildig.

Det var omsonst!

Et

dansk original Skuespil

i een Akt;

eller

Anden Akt af Skuespillet:

den siældne unge Herremand

og Personerne fra Messuarab.

1794.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Christian Frederik Holm.

Personerne :

Grev Fermvild, Godseier.

Troemig, Grevens Forvalter.

Ehrlieb, Grevens Kammertiener.

Ernstspiel, Oberjæger.

Madame Fintestoft, gift med een af Grevens Haandskrivere.

Mammefelle Petronelle, Grevindens Kammerpige.

Andreas, Grevens første Jæger.

Nirhold, Maitre d'hotel hos Grev.

Lodvrei, Birkedommer.

Markus, en fremmet Bonde.

Niels, en fremmet Bonde.

Sobias, en Bonde.

En Skytte.

Berten i Kroen.

Nogle Bønder.

Forste Scene.

(I Stuen i en Bondekroe.)

Berten. Markus. Niels.

(sidde ved et Bord)

Markus.

Han kan troe mig, vi Bønder ere nu ikke lidt glade, da vi endelig engang har faaet igien hvad der tilhorte os; jeg drikker ellers ikke meget Brændevin, men i Dag smager det mig forbandet godt.

(han drikker.)

Niels.

Vel har vi kun faaet vort Eget tilbage; men gid den faae Skam, som ikke vilde være glad der ved. Han kan troe, vi har længe nok maattet stride for at faae det.

Anden Scene.

De Forrige. Endeel Bønder kommer stoiende ind,
tilligemed Tobias.

Tobias.

Heisa! Iystig! Musikanterne skal spille op.
(til een af Bønderne.) Du, Povl! spring hen til
halte Jakob og Erik Bøver, og sig, at de strax
skal komme med deres Fiol, her er Fortieneste for
dem i Dag; og det er sandt! nær havde jeg for-
glemmt den eensiede Skoleholder; var han bare ikke
saa stor paa Traaden, men i Dag kommer han vel
nok, da her er noget retskaffent at fortjene.

(Povl løber)

Berten.

Hvad er der da paa Færde Tobias? Du er
jo saa glad som en Tyrefalv, der første Gang kom-
mer paa Græs.

Tobias.

Ja det troer saa min Siæl jeg! veed han det
maaskee ikke? Peder Christensen har vundet Sa-
gen, og Greven! Greven! ja! Gud velsigne ham,
han har sagt, at vi alle skulle kun tale frit, naar
der laae os noget paa Hjertet, han vilde gierne høre
os, dersom vi kun ikke vilde lyve ham noget for;
og den der vilde vove at lyve for een saa god Her-
re, sy! han fortiente at alle vi Bønder jog ham
Favn

Fanden i Bold til hin Side Homborre. (han seer sig om)
Men gid faae Skam, om jeg saae Jer før, see god
Dag, Markus! og I ogsaa her, Niels? Hvad
bringer Jer herhid i Dag?

Markus.

Vi er kommen herhid for at kiobe noget Korn/
kan jeg troe, naar I har noget at sælge.

Tobias.

Det skal I saa min Siæl faae, naar I vil
betale godt, for Gud skee Lov! vi Bønder har ikke
nødig at sælge af Trang.

Niels.

Ia I er lykkelige Folk! Gud bedre det! vi
Stakler har længe nok været trykkede; endelig har
vi dog stridet saalænge, at vi har faaet vor Jord
tilbage, som de havde taget fra os.

Markus.

Ia vist ere I lykkelige, saalænge Jer Greve
ikke taaler, at man gior Jer Uret. Vi maae der-
imod stride for os selv; men, kan jeg troe, siden
vi hos os ere blevne nogenlunde eenige, vil det nok
gaae bedre; de andre vover vel ikke oftere at tage
Jord fra os, og saa kan vi snart komme os igien.
Raboejunterne lurede, da de horte der var Allarm
paa Godset; de troede at kunne fiske i rørt Vand,
og at Godset ved den Leilighed skulle splittes ad, —
men pyt!

To.

Tobias.

Da er der dog mangen een bleven ruineret ved Jeres Feide, har jeg ladet mig sige; I har jo indbyrdes rebets og bids, som gale Katte og Hunde.

Markus.

Det troer jeg saa min Siæl nok! vi vare fiede af den Uret, der skeedte os, og forlangte intet videre end Ret og Sikkerhed for Undertrykkelse i Fremtiden; men saa kom, som jeg siger, Raboerjunkerne og vilde fiske i rørt Vand, og med deres hele Jagt vilde tvinge os til at være roelige; ja de soer paa, de vilde hugge os sønder og sammen, naar vi ikke vilde kudske; nogle af Bønderne vandt de ved Løfter og Penge, og Forvalteren, Skriveren, Fogden og eendeel af Skytterne vare paa deres Partie. Især gjorde et par af Skytterne og nogle saa Kieltringer af Bønderne meget ondt; de stillede sig an, som om de holdt med os, men vi kom siden efter at de vare Kieltringer; derfor troede tilskidst den ene ikke den anden mere, saa det var ingen Under, at det maatte give blodige Pander, da vi Bønder engang vare bleven fiede af Undertrykkelsen.

Niels.

Naar de havde kunnet, som de vilde, var der min Salighed ikke een af os bleven levende; men netop det gjorde os lyk. Nu det ikke har hjulpet dem noget, maae de selv tage dem vare for,
at

at deres egne Bønder ikke bliver rebeliske, som de kalder det, naar de ikke længer kan taale at blive behandlede som umælende Fæ. Men hor, Tobias! I vare Kieltringer, naar I ikke skionede paa den Lykke I nyder, frem for Raboerne; forresten kan I troe, der er nok som misunder Jer den. Allevegne, hvor man kommer, heder det: Bønderne fra Greb Kermviis Godser, det er Bønder! de behøve ikke at vove Alt for at vinde Noget. —

Tobias.

Ja! det kan vi takke vor naadige Greve for; saalænge han hører paa gode Raad, og lægger Merke til det som trykker os, saalænge kan vi lee af alle Raboerne; men I kan troe, vi veed ogsaa at skionne paa det, — og der er intet i Verden vi skielver for, uden den Tanke, at een eller anden slet Raadgiver maatte indliste sig i hans Gunst.

Berten.

Det har vel ingen Fare hos ham, som selv beder Jer at tale frit.

Markus.

Hor Tobias, Du har bestilt Musikanterne; men vi vil saa min Siel betale Gildet. I skal komme saa mange I er. (til Berten. Brændevin, gammelt Ol og Kage maae han skaffe fuldt op til i Aften, vi betaler! Vi har faaet vor Jord igien, Tobias. I skal drikke vor Staal og vi vil drikke Jeres igien. Kom Niels, kom! vi vil gaae omkring til alle vore

Be-

Bekjendtere, og bede dem komme. (til Sonderne i Stuen.) I ere alle budne til Gildet.

(de gaae)

Tredie Scene.

(Et Bærelse paa Herregaarden.)

Madame Fintestolt. Nixhold. Petronesse.

Mad. Fintestolt.

Man maatte blive rasende, kiære Hr. Nixhold! man maatte blive reent rasende over slige Anstalter. Jeg modte nyelig Inspektur Traugern, han saae ud som et Liig; saa nedslagen har jeg endnu aldrig seet ham, og De veed dog jeg har kiendt ham længe. Der maae skee Forandring i, — der maae! saa sandt som min Mand — nær havde jeg sagt noget i min Jvrighed.

Nixhold.

Naar det kun ikke er for sildig, kiære Madame; vi har ikke været aarvaagne nok paa vor Post. De og Inspekturen skulle tidligere have spurgt mig om Raad.

Mad. Fintestolt.

Vi har ingen anden at takke for, at vor Plan er gaaet overstyr, end den forbandede Ehrlieb; Greven spørger ham kunielden om noget, saavidt har

har vi da endelig bragt det; men han veed at benytte sig af Diebliffet. Nu vil det Rakker-Pak først ret begynde at tale, da Peder Christensen er bleven frikiendt, og især da Greven selv har opmuntret dem til at tale frit. Hundrede Ting vil Greven nu blive underrettet om, som ellers var bleven skjult for ham.

Nixhold.

Jeg begriber det, Madam! jeg begriber det! men hvad er herved at giøre? Vil De lægge Plannen, skal jeg stedse være beredvillig til Udførelsen; jeg er ikke bange, og de Krabater skal jeg nok vide at kysse fra mig.

Petronelle.

Den stakkels Grevinde! hun sidder og stielver i hendes Kabinet, Hr. Traugern har været inde hos hende, og forsikret, at Grevens Liv var i Fare formedelst saadan Omgangsmaade med Bønderne.

Nixhold.

Men det er en Ulykke, at Greven stielver ikke; han er tværtimod saa glad, som om han havde vundet endnu et Gods; jeg begriber ikke hvorledes han tænker.

Mad. Sintestolt.

Grevinden stielver, siger hun? Ha, saa er der allerede noget vundet! Greven elsker Grevinden; og hvor ofte har jeg ikke erfaret hvad et Fruentimmer

mer formaaer over et Mandfolk! Kan gammel Er-
 kiendtlighed bringe Inspecteuren til at giøre alt hvad
 jeg vil, skulde da Kierlighed i sin blomstrende Ung-
 dom ikke have lige saa stoer Magt over Greven?
 Min Plan er giort, Hr. Nixhold! De maae være
 paa Deres Post; naar jeg behøver Dem, skal De
 faae nærmere Vink. Det maae — det skal forandres.

Nixhold.

Vel sagt, Mad. Fintestolt! det maae, det
 skal forandres. Mit Haab lever op igien; jeg kien-
 der Deres Talent, og veed, at uden dette var De-
 res Mand neppe bleven een af Grevens Haandskrivere.

Mad. Fintestolt.

Det har han saamæn ikke Greven at takke for,
 men allene Hr. —

Nixhold.

(tager Ordet) Men Madame! Hvem holder De
 mig for at være? Troer De da, jeg ikke veed hvem
 han har at takke for det?

Petronelle (seer ud af Vinduet).

Der kommer Ernstspiel og Birkedommeren
 løbende op af Trappen; de bringe sikkert noget Nytt.

Mad. Fintestolt.

O løb! løb! gøsvindt dem imøde, og bring
 dem herhid.

(Petronelle løber).

Fjerde

Fjerde Scene.

Mad. Fintestolt. Nixhold.

Mad. Fintestolt.

Har De talt med Hr. Glücksuch?

Nixhold.

Han pakkede ind paa Diebliffet og er nu formodentlig reist bort; han var bange Bønderne skulle mishandle ham efter Grevens saa viise Dom.

Mad. Fintestolt.

Da er Caspar og Didrik endnu her. Imellem os sagt, har jeg ladet dem vide, at de maatte holde sig skjulte, da jeg nok skal bringe Tingene i Gang igien.

Femte Scene.

De Forrige. Petronelle. Ernstspiel. Loddrei.

Ernstspiel.

Det gaaer saa min Siel forvidt! Hvor mon Grevens være? Jeg maae frax hen til ham.

Mad. Fintestolt.

Hvad er der da paa Færde, kiære Hr. Ernstspiel? Tael dog, jeg skal være Dem behjelpelig; vær forsikret, jeg skal.

Ernst.

Ernstspiel.

Der møder jeg Birkedommeren, som fortæller mig, at der er kommen et Par af de rebelle Bønder fra det Gods, som De veed vi talte sidst saameget om. De Kieltringer har nu bunden Deres Sag, og derfor vil de traktere Bønderne her paa Godset i Aften. Det er jo for at gjøre dem reent rebelle med.

Lovdrei.

Ja, sligt kan og bør ikke eksistere; det giver formegen Opfigt og lægger os reent ud med Naboejunkerne, som saa allerede har været opbragt mod Greven fordi han handler mod sine Bønder tvært mod deres Grundsætninger. Jeg maae ind og forestille Greven det forend Mr. Ehrlieb og Forvalteren faaer det at vide; thi de kan ikke taale at høre tale om mindste Magtsprog; og jeg veed dog, Greven vil for Fanden ikke lægge sig ud med Naboerne.

Mad. Jintestolt.

Og hvad vilde Forvalter Speider og Inspektør Skræk sige dertil, efterat deres Principaler, som Naboer, have taget saamegen Deel i at ville tvinge de rebelle Bønder; og baade Forvalter Speider og Inspektør Skræk ere just i Dag her i Besøg hos Hollænderen. De have saa allerede for længe siden bedet Greven at forbyde sine Bønder at handle med disse, og ikke tillade, at de fik noget Korn herfra, de vilde sikkert melde deres Principaler, at Grevens

vens Bønder havde glædet sig med disse Kielstringer over at de have vundet deres Sag. Skynd Dem Kiære! skynd Dem og gaae ind til Greven.

Ernstspiel.

Jeg vil ogsaa gaae, og skal tale som en Mand. Dette kan Greven dog aldrig taale; der er for mange Grunde derimod.

(Ernstspiel og Lovdrei gaaer).

Siette Scene.

Mad. Fintestolt. Petronelle. Rixhold.

Mad. Fintestolt.

Jeg vil nu oppebie Grevens Svar; det skal ganske bestemme min Plan. De foragter Fruentimmer-Raad min gode Hr. Greve; De hører derfor neppe paa min Mand's Raad, fordi de troer det kommer fra mig; men uagtet De ikke lige til vil høre Fruentimmernes Raad, og endskjønt De troer at handle selv, skal De dog blive overbeviist om hvad Fruentimmer formaae.

Rixhold.

Ha, Madame! jeg for min Deel er overbeviist om, at vi eene og allene regieres af Fruentimmer og ikkun ved deres Besyrelse kan være lykkelige.

Des

Petronelle.

Nu Glücksuch er borte, kan jeg intet meere udvirke hos Greven: kunde det endda lykkes Hr. Ernstspiel at vinde Grevens Tiltroe.

Syvende Scene.

De Forrige. Ernstspiel. Lovdrei.

Lovdrei.

Greven har befalet mig at undersøge det, og naar saa var at Bønderne paastode i den Anledning at ville holde sig lystige, da at forbyde det hos Verten.

Ernstspiel.

Jeg forestillede ham den truende Fare og den Uorden der vilde følge deraf, især i Dag, da Bønderne desuden ere tummelumske af Glæde. Han takkede mig og gav Lovdrei Ordre. (til Petronelle) Mammeselle, hvad for en Karl anseer hun mig nu for? Ere vi nu gode Venner?

Lovdrei.

Ja, jeg maae haste! (til Petronelle) Mammeselle, hun maae ikke være fortrydelig, jeg meente det ikke saa ilde forhen.

(gaaer).

Mad. Sintestolt

(som har staaet tankesuld).

Mon Inspecteur Traugern veed noget af dette?

Nix

Nichold.

For Pokker, hvor har jeg mine Tanker! Paa
Dieblicket skal jeg løbe hen til ham.

(han gaaer).

Mad. Gintestolt.

Og De Mammeselle, bør underrette Grevinden.

Veronelle.

Det skal jeg, jeg fortæller jo hende intet uden
Sandhed, og det kan Greven ikke forbyde mig.

(gaaer).

Mad. Gintestolt.

Vi maae for alle Ting ikke give slip paa den
gode Leilighed, for at bibringe Greven Mistroe.

Ernstspiel.

Ha, Madame Gintestolt! det er der allerede
sørgt for, vær forvissat derom. Den blide, milde
Dom i Dag, skal fortryde ham, saavist som jeg
hedder Ernstspiel. At ville opofre en Mand som
Glücksuch for en ussel Knecht som denne Peder Chri-
stensen!

Mad. Gintestolt.

Og Mr. Caspar og Mr. Didrik, som vare os
saa nødvendige i vore Intriguer. De ere vel begge
her endnu; men — Tavshed! Jeg tænker at de
nok faaer Leilighed til at viise Greven saadan Tie-
neste, at han igien tager dem til Raade. Laan
mig

mig deres Blyantspen, Papir har jeg; jeg vil skrive et par Ord til dem.

(hun sætter sig ved et Bord og skriver).

Ottende Scene.

De Forrige. Lovdrei.

Lovdrei (hastig).

Hevn Hr. Greve! Hevn! Paa Diebliffet maae jeg ind til Greven: jeg render til Kroen, forbyder Bønderne at drikke og danse der i Aften, saa springer een af Gastybene op og siger han var fremmet, og desuden vilde han see om enten jeg eller nogen anden vilde forbyde ham at glæde sig over sin Lykke der, hvor han betalte sine Penge. Saaledes at insultere mig! mig, som er Dyrighed her.

Ernstspiel.

Han maae arresteres!

Mad. Fintestolt.

Naar, naar Greven ikke hevner det, saa —

Lovdrei.

Han skal, han maae hevne det; desuden er han nød dertil, naar der ikke skal skee Ulykke og Mord. Læs her denne Trudsel fra Inspektør Skræk, som Tieneren stak mig i Haanden (han leverer Mad. Fintestolt en Billet) Han er saa gal nok over at
Bon-

Bønderne her paa Godsset har solgt de Fremmede Saaeforn.

Mad. Sintestolt.

(Giver Billetten, efter at have læst den, til Ernstspiel).

Bravo! alle Ting gaaer efter Ønske.

Ernstspiel.

(Efter at have læst Billetten).

Pots Slappement, Tingen er alvorlig! Greven er forloren! vi alle forloren, dersom der ikke bruges Magt, jeg vil strax befale Jægerne at holde sig parate: det byder min Omhu for Grevens Vel mig. Vi skal nok holde de Karle i Respekt.

Loddrei.

Jeg for min Deel skal holde Fængsel, Jern og alt fornødent i Beredskab. Der er en aabenbar Conspiration.

(Mad. Sintestolt seer Greven komme og skander sig bort).

Tiende Scene.

Loddrei. Ernstspiel. Greven.

Greven (som har hørt det sidste).

En aabenbar Conspiration, siger De? Hvori bestaer den da?

Loddrei.

Ja, naadige Greve! naar Alvorlighed nogen Tid var nødvendig, saa er det nu.

B

Ernst.

Ernstspiel.

Vil endogsaa ikke Hr. Greven befale den, saa byder vor Pligt os alligevel at vise den.

Lovdrei.

Denne Sæddel bevægede mig saameget mere til at gaae hastig til Kroen, for at standse Gildet i Aften, da een af de fremmede Bønder sprang op, og sagde, han vilde see paa, hvem der vilde forbyde ham at holde Gilde og glæde sig, hvor han betalte sine Penge, og vist desuden yderste Grovhed og Impertinence.

Greven.

Som den der har her at befale, forbyder jeg — ham det. De er saa god at sige ham det endnu engang, og at han haver at forsvie sig bort, hvis han vedbliver at tale i den Tone. — Men deri seer jeg ingen Conspiration.

Lovdrei.

Men, naadige Greve! De behager at læse Seddelen, som De har i Haanden.

Greven (læser).

Erudsler af Inspektør Skræk? er Manden gal? Han vil forbyde og forhindre et Gilde paa mit Gods? Himmel og Jord! —

Ernst:

Ernstspiel.

Men, Hr. Greve! paa Grund af den Deel hans Principal har taget, i at tvinge disse rebelle Bønder, kan det ikke andet end krænke ham som en troe Tiener, at de nu offentlig brouter med deres Glæde.

Greven.

Deres Brouten er netop den eeneste Aarsag, hvorfor jeg har standset Gildet. Jeg vil ikke stode noget Menneske for Hovedet, og det er for mine egne Bønders Noelighed Skyld, at jeg har maattet handle saaledes. Men, min kiære Hr. Inspektør Skræk! hans Trudsler leer jeg af; Ingen af mine Bønder tænker saa nedrig, at de skulle laane sig til at udføre dem.

Loddrei.

Hr. Greven kan troe, der er Ugler i Mosen. Jeg vil ikke sige mere; Gud bevare mig fra at sætte Mistillid i Dem, naadige Greve! til Bønderne.

Ernstspiel.

Intet uden Alvorlighed kan standse det, naadige Greve! Naar der ikke strax bruges Alvor, er det siden for sildig. Der gives Misfornøiede og Usaknemmelige allevegne.

Greven.

Jeg kiender endeel af disse, min gode Ernstspiel, og fordi disse ikke skulle gjøre et Gilde til et Sørge spil, gav jeg mit Samtykke til Forbudet. Gildet finder jo nu ikke Sted, hvad er der da videre at frygte for.

Ernstspiel.

Man har hørt tale underhaanden om adskillige Anslag; Bønderne ere vrede over, at deres Gilde er forstyrret; de har truet, og det skal have været aftalt, at de ved Gildet vilde drikke en Skaal paa det Ønske, at alle Herremænd maatte døe, og —

Greven.

Dog vel kun de Glemme. Jeg er ikke ens gang bange for, at fremmede Bønder skulle drikke denne Skaal, uden at undtage mig, langt mindre at mine egne skulle gjøre det.

Loddrei.

Raadige Greve! Forsigtighed kræver i det mindste at man gjør nogle Sikkerheds Anstalter. Bønderne ere i Dag berusede af Glæde; deres eget Vel behøver slige Anstalter.

Ernstspiel.

Jeg indestaaer, som sagt, for intet; og hvor
for

Trudsel. Der bliver ingen Gilde af i Aften, —
mon de Kieltringer have pakket sig bort?

En Bønde.

Hvem? de fremmede Bønder? det skulle Fan-
den forbyde dem! de har villet handle med mig om
mit Korn.

Tobias (til Skytten).

Jeg forstaaer ham ikke, Monsr. Philip!
hvori, siger han, har Greven viist sig ferm?

Skytten.

Ja! deri, at han ikke har brydt sig noget om
de fremmede Bønders Trudsel.

Tobias.

Er det hans Alvor, Mr. Philip? Naar
Greven handler ret, hvad skulle da bevæge ham til
at bryde sig om slige Trudsel? Han har jo ikke be-
kymret sig om Raboernes Trudsel, fordi han ikke
vilde see sine Bønder plagede og ødelagte ligesom
deres. Det er dette man kan kalde fermt og roes-
værdigt, og den iblant os, som ikke foelte det og
vidste at skionne derpaa, maatte være en Kieltring.
Men, seer han, derfor kan vor Greve ogsaa være
roelig og glad, naar det derimod gaaer galt paa
andre Godser.

Skytten.

Jeg siger intet videre, end, gid Fanden have
de

de dievels Fremmede, som kun kommer herhid for at giøre Eder gale med.

Tobias.

Havde vi Narfsag til at blive 'gale, som han kalder det, kan han troe, Mr. Philip! der behøvedes ingen fremmede Bønder at komme her derfor, og for min Skyld maae de, som nu er her, saa min Siæl gierne reise bort strax; vi kan selv betale vore Gilder, og der kommer nok andre igien som trænger til vort Korn.

Skytten.

Korn! Korn! altid raaber J paa Jer Korn: beholder det selv og fortærer det, saa har J jo for Dievlen ikke nødigt at have noget med de Fremmede at bestille.

En Bonde.

Jo! jo! han snakker min Siæl raifonligt. Naar vi ikke folgte Korn, hvorfra skulle vi da tage vore Afgifter til Kongen og Greven, foruden det meget andet vi behøver til Avlings Drift, Klæder og Føde?

Tobias.

Han snakker godt, Mr. Philip! er det ikke ligesom han troede, hans Løn faldt ned fra Himelen? Nei! det er vor naadige Greve, som betaler ham den, og det er os, som igien skal betale til den naadige Greve; seer han vel!

Skyt:

dem og insinuere mig hos Bønderne paa deres Bekostning, derfor tab jeg hidindtil og gif roelig min lige Vej; men nu gaaer det forvidt: jeg maae tale til Greven.

(Andreas gaaer).

Berten.

Til Greven sagde Du? — hvor Du dog intet udretter min ærlige Andreas: de andre ere Dig for kloge.

(gaaer).

Trettende Scene.

(Forvalter Troemigs Bærelse).

Troemig (sætter sig ved et Skriverbord). Tobias (kommer ind). Ehrlieb (kommer noget efter).

Tobias.

Hr. Forvalter, han maae tilgive mig at jeg kommer saa dristig; men han er jo den vi Bønder skal holde os til og vi veed han meener os det vel. Der bliver gjort saa farlige Anstalter. Min Kone kom græbende til mig paa Veien, nu jeg gif herhid; hør Tobias, sagde hun, det gaaer aldrig godt, jeg beder Dig for Guds Skyld, tag i det mindste Dig vare. — Er der nogen, der har gjort vor naadige Greve noget imod Hr. Forvalter? Tobias maae da min Siæl være med og tage fat paa de Krabater.

Troe-

Troemig.

Jeg veed af ingen Ting at sige min gode Tobias; Greven har ikke sagt mig noget.

Tobias.

Veed han da heller ikke at Hr. Ernstspiel har —

(Ehrlieb kommer ind og taler, sagte med Troemig).

Troemig (varmt).

Ru være al Tilbageholdenhed for Fremtiden da forbandet! det gaae mig endog som det vil. (til Tobias) Hvad var det I ville fortælle Tobias? bliv ved.

Tobias.

Jeg vilde sige, at Hr. Ernstspiel har givet Skytterne Ordre at holde sig samlede og parat, og Birkedommeren har rikeret Arrest-Bagt.

Troemig.

Raa, og deraf slutter I? —

Tobias.

At der maae være Ugler i Moesen; for Gildet, der skulle have været i Aften, kan dog ikke være Aarsag dertil, som nogle paastaae. Hør, Hr. Forvalter, vil han ikke spørge derom, saa vil jeg bede Msr. Ehrlieb at forhøre hos Greven om Aarsagen, og vil han ikke heller, saa gaaer jeg selv til Greven, for ingen ærlig Mand kan taale at blive mistænkt; vi Bønder see alle den eene paa den anden,

for skulle man da ikke søge at forebygge Ulykke?
Det er jo endogsaa Deres Pligt, naadige Greve!

Greven.

Troer I det fornødent, maae I gierne holde Jer beredte, men uden mindste Opsigt maae det skee. Hører De, Hr. Birkedommer! uden mindste Opsigt; thi jeg vil ikke yttre Mistillid til mine Bønder, nu da jeg endelig eengang haaber at være paa Veien til at vinde deres Fortroelighed, — en Løn, saa sød for de Bestræbelsers man gjør sig, og saa stælden at blive deelagtig i, jo høiere Rang man har. Hidindtil har jeg desværre været omgivet af Folk, som have villet skille mig ved dette af mig saa inderlig onskede Gode.

(Greven gaaer.)

Tiende Scene.

Ernstspiel. Lovdrei.

Lovdrei.

Kære Hr. Oberjager! jeg skal saamen vise den mueligste Nidkierhed, nu da jeg har Grevens Tilladelse at holde mig til; men De maae sandeligen staae mig bi. Jeg gaaer nu for at være paa min Post.

(gaaer.)

Ernst

Ernstspiel (allene).

Ha! saavidt har jeg da endelig bragt det! ja, min ærlige Skræk og min gode Spejder, I skal see, at Ernstspiel ikke soiger Jer. Glücksuch skal blive hevet ved Peder Christensens og hans Tilhængeres Undergang; der skal indføres Orden og blind Lydighed igien paa Gudsset, og Bønderne skal kielve, naar en Jæger lukker Munden op; man skal sige overalt: dette er Ernstspiels Bærk. Jægerne skal ophoie mit Navn, og zittrende skal Bønderne høre det nævne. Madame Fintestolt, Kamfelle Petronelle og deres Selskabs Søstre, vil kappes om Heltens Kierlighed; — o! hvilken fortryllende Udfigt! — Tak være min Fader og mine Læremestere for mine Grundfærninger, og tak være eder, gode Spejder og ypperlige Skræk, som opflammede mit Hierte, og lærte mig at giøre Brug af dem.

(gaaer.)

Ellevte Scene.

(Stuen i Kroen.)

Andreas. Tobias. En Skytte. En Bonde.

Noget andre Bønder.

(de drikke og roge Tobak.)

Skytten.

Naa, Himlen skee Tak! denne Gang har Grevsen dog været ferm, og ikke brudt sig om Bønder-
Erud-

Esktten.

Men om I faaer noget mere eller mindre for
Lønden? — I kan jo sælge Kornet paa Godset.

Endeel Bønder.

Vi hører nok han har den rette Troe; Bon-
den maae aldrig blive formuende; det er den
gamle Tale.

Tobias.

Men, Gud skee Lov! Greven tænker ikke
saaledes.

(Esktten gaar bort.)

Andreas.

I veed, kiere Folk! han har Kone og Børn
at forsørge, og han slucter derfor efter sin Pung.
Naar I sælge dyrt, saa maae han til sit Brug og
saa betale dyrt.

Tobias.

Det kan være sandt nok; men han har det saa
min Sial dog mageligere og bedre end vi andre.
Binder vi imellemstunder noget, saa kommer der
Naringer igien, hvori vi tabe desmere, og vi Bøn-
der maae min Troe slide suurt for vor Hode, naar
han har sin vis.

Tolvte

Tolbte Scene.

De Forrige. Verten.

Verten.

Der er en Fandens Ullarm oppe paa Gaarden; Hr. Ernstspiel har givet Skytterne Ordre at holde sig samlede, Birkedommeren har requireret Arrest-Bagt paa Godset, og Bønderne samle sig hist og her; de have saa travelt, og ingen veed hvad alt dette har at betyde. — Gud frie os dog for Ulykke! jeg arme Mand! ja! jeg blev strax bange, da jeg horte, at Glücksuch, tilligemed de andre havde faaet Afsked, og at Peder Christensen fik Ret.

Tobias.

Fanden heller! jeg vil op til Forvalteren, og spørge ham ad; han er en ærlig Mand, som mener Grevens og Bønderne vel.

(Tobias og Bønderne gaaer.)

Andreas (til Verten).

Jeg er selv en Skytte, som han veed, men jeg kan ikke andet end hade dem som ere Skyld i alle disse Optøier. Grevens kunde være den lykkeligste Herremand her paa Jorden, og Bønderne de lykkeligste Folk, naar Ondskab og Dumhed ikke dreve deres Spil; — han veed at de fleste Bønder kan lide mig; bringer jeg Sandhed for ham, saa beskylder mine Kammerader mig for, at jeg vil forraade dem

anden, — Skielmen naae herud! Der staaer Hans Clausen og en halv Snees andre Bønder uden for den store Port og vente alle paa det Svar jeg bringer dem; de vilde selv have været op til ham Hr. Forvalter, men, saa god deres Hensigt end er, vovede de det dog ikke, da de vare bange at det urigtig skulle fortolkes, og at Jægerne skulle prøve paa at jage dem bort, naar de kom saamange paa eengang.

Troemig.

Hør nu Tobias, uden at spørge Greven, uden at han har kaldt til mig, saa troe mig, han har ingen Mistanke til nogen af Jer. Sig dette og til de andre; værre allesammen roelige og bryd Jer kun om ingen Ting; dermed vil I tiene Greven og Jer selv meest: det er alt hvad jeg nu kan sige Jer.

Tobias.

Bidste vi kun hvem der var Skyld deri, vi skulle —

Chrlieb.

Maaskee netop gjøre det, som de ønske: fives og trættes, staae løs paa hinanden, i Stedet for at I nu kan leve roelige og glade? Nei, Tobias, dertil er I for fornuftig en Mand, og derved vilde I kun skade Greven og Jer selv. Naar derimod alting gaaer roeligt af, vil Greven bedst lære at kiende sine Raadgivere og at skionne paa Bøndernes Tænkemaade.

Tobias.

Men da vil de maaskee indbilde Greven, at de har gjort os bange, i Fald saa er, at han har Mistanke til os; tog de Karle maae saa min Siel ikke indbilde sig dette, de kan saa min Siel ikke gjøre os bange.

Chrlieb.

Forvalteren har jo forsikret Jer, at Greven ikke har den mindste Mistanke til Jer; hvorfor skulle han da troe at de havde gjort Jer bange, hvor der ingen Marsag er til at ville det.

Tobias.

Paa hans og Forvalterens Ord vil jeg da sige det til Bønderne, og jeg vil løbe hele Godset runt for at sige at de skal være roelige. Vi Bønder troer ham og Forvalteren, og, kan jeg troe, de maae bedre forstaae det end vi; men paa ærligt Løfte, at han fortæller Greven, at vi har tilbuden ham at slaae som Mænd, saasnart han behøver os og det er fornødent. Vi elsker vor Greve, og vi er ikke bange.

(gaaer).

Fiortende Scene.

Chrlieb. Troemig.

Chrlieb.

De Dievels Intriguer, som her spilles! jeg har ikke havt Leilighed til at tale-et eeneste Ord med

med Greven i Dag, fordi han er stedse beleiret af Dretudere og Tiggere, som enten har det eene eller det andet at forebringe og forlange; han kan ikke faae Tid til at komme til sig selv igjen.

Troemig.

Hvor det er dog mueligt at der kan gives slige Dieble, som finder deres Glæde i Medmennesker-nes Ulykke, og deres Hovmod kildret ved at ville gjøre Slaver.

Chrlieb.

Kun den kloge Skielm føler selv, at han er en Dievel; og han vil være det. Den Dumme ledes derimod af Opdragelsens Fordomme og deels af de kloge Dieble efter disses Hensigter. Formedelst disses Indskydelser føler han, at han spiller dog en slags Rolle i Verden, i Stedet for at han ellers vilde spille en aldeles ussel Figur. Hos denne maae man ikke søge Eftertanke over Følgerne — hans Dumhed er hans eeneste usle Undskyldning; men den gjør ham ogsaa saameget mere farlig. — Vilde Bønderne kun blive roelige, saa faaer Greven nok Dinene oplukkede, og Bedkommendes Hensigt vil blive en Dolk i deres egen Barm. Kom Troemig! kom ind paa mit Bærelse; maaskee Greven kunne faae i Sinde at komme der, og jeg saae gjerne at De var tilstæde.

(de gaae).

Gem

Femtende Scene

(Grevens Bærelse.)

Greven (læser et Brev) Andreas (staaer ved Siden)

Greven.

Min gode Andreas, dette Brev jeg her har faaet, er tvertimod Jeres Beretning. Bønderne ere intet mindre end roelige, de true, larme, og forsamle sig hist og her; nogle tage ivrig de fremmede Bønders Partie, andre igien ere vrede paa dem, og de fremmede Bønder giøre sig Umage at forføre Bønderne her til Opsætsighed.

Andreas.

Naadige Greven tilgiøve; men om Frygt eller Ondskab har tilskreven Dem dette Brev, det vil jeg lade staae ved sit Værd; dog fristes jeg til at troe det sidste; thi ellers maatte den der skrev det have tilføiet meere endnu; han maatte have fortalt Dem, at der løber onde Mennesker omkring for at bringe den eene Bonde op imod den anden. Bønderne holder af Dem, naadige Greve! naar man nu indbilder de Troeskuldige iblant dem, at de Fremmede have ondt i Sinde, saa er dette nok for at saae dem til at støie og bande over de Fremmede; de derimod, som ikke ere saa troeskuldige, paaستااer at det ikke er sandt hvad man siger om de fremmede Bønder, og bande igien dem, som saaledes vil lyve. Nu troer de Kjeltringer, som finder Fornøielse, og mueligt deres Fordeel, i at opbringe Bønderne imod hin-

an-

anden, at de have vundet Spil; der er Ueenighed paa Godset, raabe de, der maae bruges alvorlige Midler, og Hr. Ernstspiel og Birkedommeren giøre strax forfærdelige Anstalter. Bønderne spørge hinanden: Hvem gielder disse Anstalter? hvem vil man true? Er det til vor naadige Greves Sikkerhed, hvortil da slige Foranstaltninger? Hvem er den Kieltring imellem os, som ikke vilde forsvare ham? Eller er det derimod os, man vil bruge Trudsel imod? saa kommer! kommer! lad os strax gaae til Greven; de Kieltringer maae opdages, som vil sætte Mistillid imellem ham og os, og vil giøre hans gode Hensigter unyttige — Ingen veed det, ingen kan svare, og imidlertid arbejder Ondskab paa at sværte brave Folk hos Hr. Greven.

Greven.

Ernstspiel og Lovdrei have foresillet mig Nødvendigheden i, at være aarvaagen for Bøndernes egen Roligheds Skyld, men jeg har anbefalet dem den største Tausshed.

Andreas.

Som ved slige Leiligheder er umuelig, om de endogsaa vilde opfylde Grevens Befaling. Og Gud bevare os! naar først Mistillid indsniger sig paa Godserne, saa er Bøndernes Lyksalighed forbi og Ondskaben har vundet sit Spil. Endnu kan det dreies til blot Misforstaaelse; men farlig Misforstaaelse nok, naar De, naadige Greve, ikke i Tiden hæver den. Jeg veed der have nogle af Bønderne

derne været hos Forbatter Troemig; naadige Greven vil bedst kunde faae at vide af ham, hvorledes De tænker.

Greven.

At jeg ogsaa ikke har talt med ham om dette! heele Tiden har jeg været saa omringet af Folk. Jeg vil gaae ind til ham, saa gjør det saameget mindre Opsigt og jeg bliver ikke forstyrret. Jeg har Prover paa hans Troestab og veed han er en ærlig Mand.

(De gaae).

Sextende Scene.

Nixhold. Mad. Fintestolt.

Nixhold.

Kom kun ind Mad., her er ingen i Bærelset. Greven er nu formodentlig hos Grevinden.

Mad. Fintestolt.

Altting er nu saa godt indledet, som ureligt; De kan troe, jeg har ikke forsømt mig; jeg har haft en lang Samtale med Inspektøren, som sagde, at han, formedelst det passerede, ikke vilde bryde sig om noget meere, men overlade Greven selv at beslutte hvad han fandt for Godt; men jeg gjorde ham

ham varm, og alt er nu i fuld Gang igien. At lade sig foreskrive Love af sligt Kiettring Kram, som Bønderne ere! Nei min gode Greve, nei! Du maae paa min Vre lære at giøre Forskiel paa Folk! — Hr. Nixhold, hvad siger De dertil? Jeg har formaaet Inspektøren at tale til Greven om Skriver-Embedet til Dem, thi Glücksuch lyktes det vel neppe at insinuere sig igien hos Greven.

Nixhold.

Naar jeg bare kunde forestaae det, men —

Mad. Fintestoft.

O hvad! en Mand, som De, maae man kunne bruge til alt. Det forstaaer sig, De vedbliver at være hvad De er tillige; men paa Condition, at De lover mig Taknemmelighed og ikke forraader mig.

Nixhold.

Vel hedder jeg Nixhold, men naar jeg i slige Begivenheder løper Taknemmelighed og Tavshed, saa er jeg tilviffse Ordholden. Jeg vil hverken kunne see eller høre, og det vil jeg strax lade enhver forstaae, der vover at tale til mig om noget som kan være Dem imod, eller til Fordeel for de Folk, der ere Dem i Veien.

Mad. Fintestolt.

Troemig og Ehrlieb ere de første vi maae arbejde paa at skaffe af Weiën; de Folk ere hverken at vinde med det gode eller med det Onde. Jeg tænker, naar Bønderne slaae hinanden paa Panden, saa vil Greven nok selv lære at indsee hvor ilde han gjorde i at sætte Lid til deres Fortællinger, og da skal vi snart vippe dem.

Nirhold.

Naar den brave Hr. Ernstspiel kun ikke er forfobben; thi han kunde let selv komme i Fare derved; han kan nok faae nogle Bønder bragt til at slaaes; men det er ikke her, som i Nessuarad, hvor om han fortæller saameget. Han faaer min Troe ikkun saa paa sin Side.

Mad. Fintestolt.

Imellem os sagt, kan det jo være ligemeget med ham. Det er saa især Inspektur Skræks og Forvalter Speiders Indskyddelser der har gjort ham varm. Naar Hr. Inspekturen og et andre kun kan hytte os, vil vi bryde os lidt om ham. — Men jeg vil gaae; mig synes jeg hører nogen komme: søg De imidlertid at faae flere Efterretninger, og bring mig strax hvad Nytt De kan indhente; forglem det ikke!

(hun gaaer).

Nix

Nixhold (allene).

Jeg skal giøre mig Umage — det skal jeg! —
 Sys! — mig synes jeg hører Allarm — dog nei!
 endnu er det roeligt. Enhver Muus, der rører
 sig gjør mig bange i Dag; jeg er dog ellers brav
 Karl. Mangen een, som sagde noget jeg ikke vil-
 de høre, har jeg truet og faaet til at tie; men dette
 her er ikke Spøg — jeg gaaer ikke til Sengs i Nat,
 og heller ikke vover jeg at være allene. — — Skri-
 ver Embedet hos Inspecteuren? — ja, jeg kunde
 ikke ønske bedre; og naar Bønderne først blive tvung-
 ne til blind Lydighed, saa behøver saa min Siel
 hverken Inspecteuren eller jeg, at bryde vore Ho-
 veder med disse Formaliteter, og hvad det ellers
 kaldes; hvad vi vil, maae Bønderne da ogsaa ville.
 — Jeg tager imod Embedet, Mad. Fintestolt! jeg
 er deres Mand. Greven drømmer i dette Dieblif
 neppe noget om denne Forandring, og mindst at
 Mad. Fintestolt er Hoved-Personen i Spillet. Ved
 hendes Finter er dog mangen Een bleven hiulpen
 i Grevens Tjeneste, og hendes vidtloftige Familie
 fan — (han hører noget) Hvem mon der gaae med
 Forstue Døren? — det er Greven, jeg hører det;
 hvad skulle jeg kunde sige ham? — røbe mig selv!
 — Nei, jeg maae i det mindste betænke mig, og
 gjør derfor bedst i at gaae bort af den anden Wei.

(han gaaer)

Sytz

Syttende Scene.

Greven. Troemig. Ehrlieb. Andreas.

Greven.

Skal jeg da stedse bedrages og falsk underrettes? og skal jeg bestandig see mine bedste Hensigter urigtig fortolkede? Paa den Maade vilde jeg heller være Bonde end Greve, og leve et langt roeligere og langt lykkeligere Liv.

Ehrlieb

Med Gud, naadige Greve, naar ikke Midlerne vare i Deres Hænder til at udbrede den Lyksalighed over en heel Egn, til hvilken De har ædel Følelse, Hierte og Hoved nok at ville fremme, saa vilde jeg beklage Dem; og ikke et Dieblik vilde jeg fortænke Dem, om De ønskede, ikke at være Greve.

Greven.

Han siger, at Midlerne ere i mine Hænder; er det da min Skyld, naar de ikke anvendes? kan jeg paatvinge Folk det Gode? O! den, der i Osfælselighed, Dovenskab og Bølløst henflummer sin Tid, ubekymret om andres Væe og Vel, han kommer ligesaa vidt, som den arbejdende tænkende, Mand der opofrer sin Røe og sine Ungdoms Kræfter for Medmenneskernes Lyksalighed, der forgieves strider imod Fordomme og i hvis Vel, Uafnæmmelighed, Egennytte

nytte og Ondskab, lægger Snarer, som han ved hvert Fied enten maae standse ved eller falde i.

Ehrlieb.

Siele: Adel, naadige Greve, Godhed, Retfærdighed, Visdom, belønner sig selv; den æneste Fortieneste, som billig kan tillægges den ædle Mand, er den, med modig Visdom at bestride dens Tien-der at giøre Dumhed og Ondskab vaabenløs og vaalægge dem de egne Lænker, de smedede for Visdoms Tilbedere. — De er bedraget, naadige Greve! De har seet Virkningen, men man har angivet en falsk Aarsag for dem. I de falske Angivers selv findes Aarsagen til Virkningen, hæver De Aarsagen, naadige Greve, er Virkningen ogsaa hævet. Endnu er denne ikke det, den kunde have blevet; den har ikke svaret til Anslaget.

Andreas.

Ja, naadige Greven kan troe, at naar Bønderne selv ikke havde været saa kloge at de kunde indsee Aarsagen, da gif det ikke saa godt. Men Forvalteren har ogsaa som en ærlig Mand talt med dem.

Troemig.

Jeg maatte have været et Skarn dersom jeg ikke havde gjort, hvad der var min Pligt, uagtet Greven ikke havde befalet mig det.

Gre

Greven.

Jeg har allerede sagt Dem hvor fortrydelig jeg var over, at man ikke lod mig Tid til at tale med dem strax. De veed, jeg har endnu i Dag bebreidet Dem Deres Tilbageholdenhed; hvorfor kom De ikke selv til mig.

Troemig.

Raadige Greve, De tilgiver! jeg kiender min Pligt, men naar Greven ikke befaler jeg skal komme og tale, troer jeg ikke jeg bør tale om Ting, som Greven veed og bør vide uden at jeg fortæller Dem samme.

Greven.

Jeg var fornøiet, jeg var glad; — jeg vidske at jeg havde gjort en god Gierning i Dag.

Troemig.

Og Bønderne vare det ikke mindre, naadige Greve. Greven har nu givet os Lov til at sige frit hvad der ligger os paa Hjertet, sagde de: O, den gode og viise Greve! hørte man alle raabe.

Greven.

Min gode Andreas, sig til Ernstspiel, at han skal komme til mig, og besørg ligeledes Rud efter Birkedommeren.

(Andreas gaar).

Attende

Attende Scene.

De Forrige (uden Andreas) Nixhold.

Nixhold.

Naadige Greve! efter alt det som man hører, og paa Grund af den Opsætighed der er blandt Bønderne, er jeg nød til at forestille om Dørene ikke maae lukkes i Laas, eller og andre Sikkerheds Anstalter gøres.

Greven.

Er De bange? saa kan De jo lade Dem bevogte. For min Person og for mine Dørre behøver De ikke at være bange.

Nixhold.

Ja, jeg nægter ikke — flige betænkkelige Udfigter — ellers er jeg ikke bange, naadige Greve.

Greven.

Som sagt, saa lad Dem bevogte. Da De netop nu er her, og jeg har Tid, saa vil jeg bede Dem at være betænkt paa Anstalter til et stort Gildet, som jeg med det første agter at give Bønderne her paa Gaarden; men at der bliver fuldt at spise og drikke til alle dem, som komme. Jeg glæder mig ret til denne Dag; lad være der vil blive lidt snever Plads til saamange, og jeg er just ikke for
saa

saar stort Selskab paa eengang; men jeg veed Bønderne ikke mig og see mig gierne, — det glæder mig, og saa siger det intet, om jeg en Dag engang maae underkaste mig nogen Tvang. De faaer lidt svært Arbeide den Dag ved Deres Post Hr. Nixhold; men af Midkierhed for min Tieneste, er jeg forsikret paa, at De vil sørge for alle saameget mueligt efter mit Ønske, og dette er jeg og vis paa at alle mine øvrige Betiente, vil sørge at opfylde og at de vil erindre sig, at Gildet denne Gang ikke er for deres, men for Bøndernes Skyld.

(Nixhold gaar).

Nittende Scene.

De Forrige (undtagen Nixhold). Ernstspiel. Lovdret. Andreae.

Greven.

Hr. Ernstspiel, De er saa god at bekiendtgjøre for alle Jagt og Skov Betienterne, at de ikke behøve at vente paa videre Befaling, og at der er intet for dem at bestille i Dag.

Ernstspiel.

Men Hr. Greve! De betænker ikke —

Greve

Greven.

De behager at giøre hvad jeg siger Dem. Vi vil ikke spøge længer med Alvor; den Leeg kunde komme for dyrt at staae. — De Hr. Birkedommer har været meget aarvaagen i Dag; jeg vil ønske samme Aarvaagenhed af Dem naar det gøres fornødent; i Dag er den nu overflødig. De behager at bestille den requirerte Arrest-Vagt af, og lade Fængslet lukke vel i Laas. Nøglen udbeder jeg mig i min Bevaring for Fremtiden.

Ernstspiel.

Hr. Greve! —

Greven.

De er endnu her, Hr. Ernstspiel? Andreas gaar strax hen og bring Jægerne min Befaling; Hr. Ernstspiel har noget at frembringe endnu.

(Andreas gaar).

Ernstspiel.

Nu, intet meere Hr. Greve!

(gaar)

Lovdrei.

Hr. Forvalter, vil De behage at sende Grevens Ordre om Arrest-Vagts Afsigelse paa Godset.

Eroe.

Troemig.

Meget gierne, uagtet Birkedommeren ikke har ladet den requirere igiennem mig, hvilket dog vel burde have skeedt.

(gaaer).

Greven.

Min Handlemaade maae formodentlig kunne overbevise Bønderne om, at jeg, som Menneske, vel kan bedrages, men at jeg ikke hviler forend jeg faaer Sandheden at vide; og til sin Tid skal de ogsaa see, at jeg vil vide at straffe Bedragerne og i Fremtiden sætte mig saa meget muelig i Sikkerhed for Slangernes Hvislen. Denne Dag har været saa lærerig for mig, at jeg ikke for alt hvad der er til vilde miste den i mine Dages Register.

Ehrlieb.

Lærerig har den været naadige Greve, men ved Gud ogsaa farlig!

Greven.

Jeg forstaaer ham min gode Ehrlieb. Var Hensigten opnaaet, saa havde jeg med den bedste Willie ikke kunnet gjøre det godt igien. Jeg føler hvad jeg skylder mine redelige Betientere; jeg føler ogsaa hvad jeg skylder Bøndernes fornuftige Kierlighed til mig. — Kom ind med mig.

(Greven og Ehrlieb gaaer).

Th:

Tyvende Scene.

Lovdrei. Petronelle (kommer lissende ind).

Lovdrei.

Saa, det var omsonst!

Petronelle.

Er De allene Hr. Birkedommer?

Lovdrei.

Ja tilviffse! Greven lod mig staae her gandske allene.

Petronelle.

Hr. Birkedommer, jeg er ikke meere vreed; der er min Haand — kys!

Lovdrei.

Gid Fanden kysse den! alting er gaaet overstyr. Med al hendes Kenden og Hvislen, Mammeselle, kan hun saa min Siel dog ikke udrette det mindste.

Petronelle.

Ja, lad han mig kun først blive hans Kone.

Lovdrei

Loddrei.

Jeg vilde saa min Sjel heller gifte mig med hendes gamle Tante, saa styg hun end er. Hun har dog Forstand til at giøre Anlæg og spille Kabale; hun er saa i med det, at jeg troer hun spiller Kabale med Kort paa Sengen, naar hun ikke har andet at bestille. Jeg er hendes Diener Mammeselle.

(han vil gaae).

Petronelle.

Om! Hr. Birkedommer, jeg er saamænd ikke bange, han kommer nok igien.

Een og tyvende Scene.

En Skytte møder Loddrei, Petronelle.

Skytten (hastig).

Der er noget Nyt paa Kærde Hr. Birkedommer! de altid færdige Skov Arbeidere have forsamlet sig, de vil endelig tale med Greden og de forlanger den Karl løsladt, som for nogen Tid var impertinent mod en af Skovbetjenterne: nogle ere fulde og gale og de troe sikkert vi ere bange, fordi Jægerne have været samlet i Forveien.

Loddrei.

Er nogle af Bønderne med i Spillet.

Skytten.

Ikke een eneste, de ere ganske roelige, og sige de har Uret at støie saaledes.

Lov.

Loddrei.

Jeg maae hen, og see hvad der er ved at
giøre, Hr. Ernstspjel er dog vel der?

Skytten.

Han løb strax hen og søgte Greven.

(Loddrei gaaer.)

Petronelle

(til Skytten som vil gaae).

O! bliv han her og fortæl mig mere.

Skytten.

Jeg tør ikke, Mammeselle! — men jeg skal kom-
me igien.

Petronelle (alene).

Kiender jeg mine Tyrer ret, saa vil de sikkert
give de fremmede Bønder Skyld for dette med, for
at bibringe Greven saamegen mere Misroev. Lei-
ligheden kan ogsaa være god nok; vilde Bønderne
kun tage Deel i det, ellers troer Greven det dog
ikke. Skulde Inspektieur Skrak vel — dog nei!
man kiender jo disse Skov-Arbeidere, i den Tid
de ere Svirende, ellers brave Folk, og naar de
har sovnet ud, saa fortryder de fleste at de har gjort
Dyrisier.

To og tyvende Scene.

Skytten. Petronelle,

Skytten.

Maa! seer hun jeg holdt Ord, Mammeselle!
Greven har selv talt til dem, han sagde, at deres
Andragende skulde paa det nøieste undersøges, og at
de kunde være vis paa, der skulde ikke skee noget
Men-

Menneske Uret med hans gode Willie, de maatte nu kun roelig gaae hjem.

Petronelle.

Men at Greven torde vove sig iblant de fulde og gale Folk? Gif de da strax roelig bort igien?

Skytten.

De raabte: leve Greven! leve alle hans ærlige Skytter! og de igientog deres Begiering, hvor paa Greven igientog hvad han havde sagt, sagde: han gif nu hjem, og naar de ikke gjorde det samme, saa maatte han, saa ugierne han vilde, nøde dem dertil. De blev en Tidlang staaendes endnu, derpaa jog nogle af Jægerne dem fra hinanden, og nu tænker jeg, de fleste er hjemme og sover deres Ruus ud.

Petronelle.

Greven vovede ligesvel meget.

Skytten.

Hun skulde have seet Mammeselle, omendskiont nogle af dem vare fulde og gale, hvilket Indtryk det gjorde paa dem; neppe viiste Greven sig, de holde af ham, de veed han vil deres Vel, og at der ingen Uret skal skee dem; eet Ord af Grevens Mund formaaer mere hos dem, end vi Skytter fra den første til den sidste ikke kunne udrette med Magt.

Petronelle.

Saa at alle Ting nu er roelig igien?

Skytten.

Der tør jeg indestaae for, naar ikke onde Mennesker finder deres Fornsielse i at gjøre blind Allarm. Men Greven kan stole lige saa fast paa Bøndernes Kierlighed, som de stoler paa Grevens, og saa kommer onde Mennesker ligesuld ingen Bei.

Petronelle.

Han skal have mange tak for Estretningen.

(de gaaer hver til sin Side.)

